

ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS

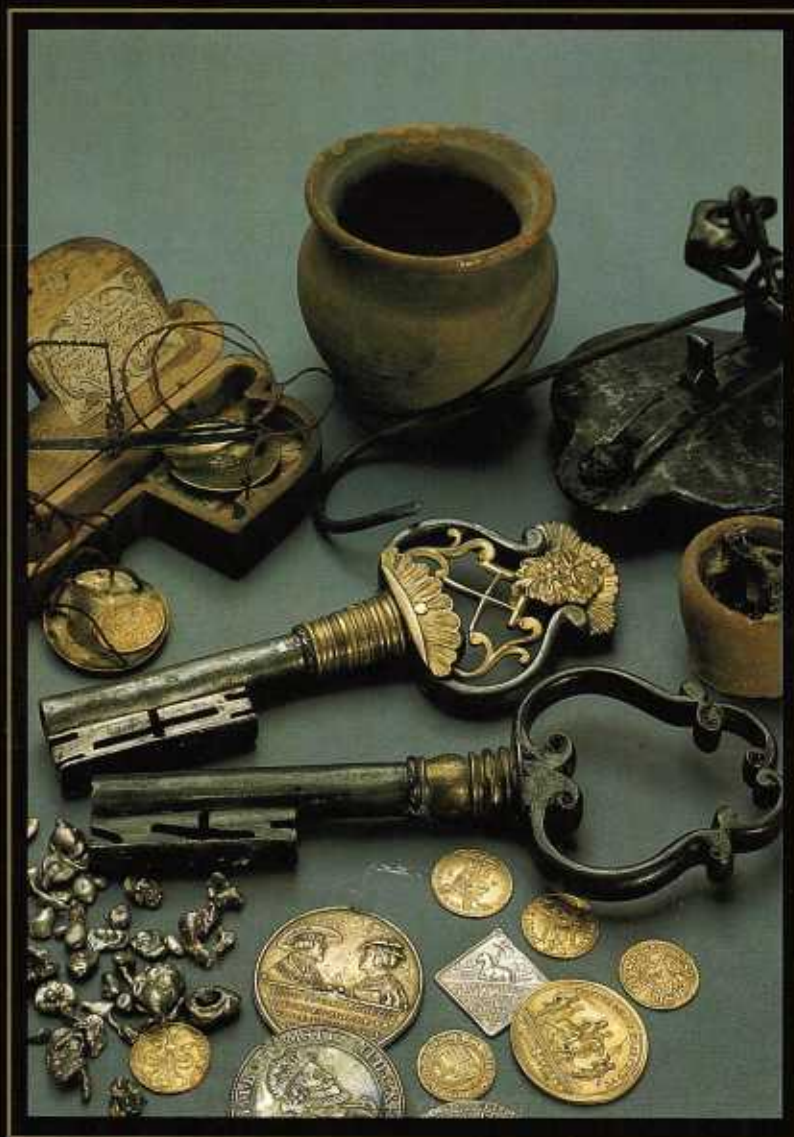
SEPTEMBER 1996

ROČNÍK 4

BANKING JOURNAL

SEPTEMBER 1996

VOLUME IV

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA
NATIONAL
BANK OF
SLOVAKIA

9

BIATTEC

Spájame čas a peniaze

Môže sa včasná platba javiť ako oneskorená? Určite, ak bankový prevod trvá dlho. Požiadavka súčasnosti je **rýchlosť**.

A tá je **jednou z hlavných výhod platobného styku prostredníctvom POĽNOBANKY.**

V rámci **domáceho platobného styku** ponúkame rýchle a spoľahlivé prevody finančných prostriedkov, a to aj prostredníctvom progresívnej služby **homebanking**.

Spoľahlivo a rýchlo realizujeme aj **platby do a zo zahraničia** formou:

- hladkej platby
- dokumentárneho akreditívu
- dokumentárneho inkasa
- bankovej záruky

Informujte sa o všetkých výhodách domáceho i zahraničného platobného styku v banke, ktorá spája čas a peniaze!

Podrobné informácie Vám ochotne poskytnú pracovníci v ktorejkoľvek filiálke alebo zastupiteľstve Poľnobanky.

POĽNOBANKA

Obsah/Contents

NA AKTUÁLNU TÉMU

Ing. Ludmila Fabová Reformy bankových systémov v transformujúcich sa ekonomikách Reforms in Banking Sector of Transition Economies	2
--	---

Ing. Alena Longauerová, CSc. Optimalizácia štruktúry bilancie banky Banks Asset and Liability Structural Optimization	6
---	---

POSTREHY • PODNETY

Debra S. Habrová Zásady odhalenia podvodu Principles of Fraud Detection	10
---	----

ATLAS PEŇAZÍ

Gabriel Schlosser Španielske kráľovstvo – história a súčasnosť španielskej meny Spanish Currency – Past and Present	13
---	----

PRÍLOHA

Ing. Dušan Preisinger Rentabilita komerčných bánk Commercial Bank Profitability	15
---	----

POSTREHY • PODNETY

Ing. Helena Jakubčíková Budúcnosť patrí čipovým kartám Chip Cards Have a Future	26
---	----

INFORMÁCIE

Adresár bánk a pobočiek zahraničných bánk, zastúpení zahraničných bánk, asociácií v peňažnom sektore, búrz a iných spoločností v bankovom sektore SR Directory of Banks and Branch Offices of Foreign Banks, Representative Offices of Foreign Banks, Associations in the Financial Sector, Stock Exchanges and other Selected Financial Institutions in the SR	29
--	----

BIATEC
Odborný bankový časopis
september 1996

Vydavateľ:
Národná banka Slovenska

Published by
National Bank of Slovakia

Redakčná rada/Editorial Council:
Ing. Vladimír Masár (predseda),
Mgr. Soňa Babincová, PhDr. Eva
Barliková, Ing. Adam Celušák, CSc.,
Prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc.,
Ing. Štefan Králik, Ing. Jozef Kreutz,
Doc. Ing. Jozef Makúch, CSc.,
Ing. Gabriela Miklášová, Ing. Pavol
Ochoľnícký, CSc., Doc. Ing. Anna Pilková,
CSc. MBA, Ing. Monika Siegelová,
Ing. Vladimír Valach

Redakcia/Editorial Staff:
šéfredaktorka/Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 210 4406
zástupkyňa šéfredaktorky/Editor
Ing. Alica Polónyiová ☎ 210 3400
výtvarná redaktorka/Graphics Editor
Anna Chovanová ☎ 210 4536

Adresa redakcie/Editorial Office:
Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 818 54 Bratislava
tel.: 210 3034, 210 4406, 210 3400,
fax: 210 3035

Objednávky a predplatné
prijíma redakcia: na časopis: ☎ 210 3034
na inzerciu: ☎ 210 4536

Počet vydaní: 12 - krát do roka

Cena jedného výtlačku: 19,10 Sk
vrátane DPH

Ročné predplatné: 229 Sk vrátane DPH

Tlač / Printed by: i + i print, spol. s r.o.
Ondavská 3, 826 47 Bratislava

Distribúcia / Distributed by:
PNS, a. s., Košická 1, 813 80 Bratislava

Termín odovzdania rukopisov: 2. 9. 1996

Dátum vydania: 16. 9. 1996

Podávanie novinových zásielok povolené
Riaditeľstvom poštovej prepravy
Pošta Bratislava 12 zo dňa 24. 3. 1994
č. j. 290/94

Registračné číslo: MK SR 698/92
ISSN 1335 - 0900

1. strana obálky/Front Cover:
Zo zbierok Múzea minci a medailí v Kremnici / From the collection of the Museum of Coins and Medals at Kremnica

Foto: Mikuláš Červeňanský

REFORMY BANKOVÝCH SYSTÉMOV V TRANSFORMUJÚCICH SA EKONOMIKÁCH

Ing. Ludmila Fabová, CSc.
Slovenská technická univerzita, Bratislava

Spoločným znakom bankových systémov v centrálne plánovaných ekonomikách bola skutočnosť, že väčšinu bankových operácií vykonávala štátna centrálna banka, tzv. „monobanka“. V Československu bola takouto bankou Štátna banka československá (ŠBČS), ktorej činnosť bola závislá od rozhodnutí vlády, Štátnej plánovacej komisie, ministerstiev, ako aj ďalších štátnych orgánov. Až do začiatku 80. rokov vlastne nebola ŠBČS ústrednou bankou v pravom slova zmysle. Bola považovaná za ústredný orgán štátnej správy (teda úrad), ktorého úlohou bolo zabezpečovať dostatok peňazí na plnenie úloh štátneho plánu. Okrem toho bola poverená vykonávať aj rôzne ďalšie činnosti (napr. financovanie a kontrolu investičnej výstavby, regulovanie a kontrolu mzdového vývoja a pod.), ktoré centrálnej banke neprináležia.

Okrem štátnej centrálnej banky sice vo väčšine centrálne riadených ekonomik pôsobili aj ďalšie banky, tie však boli špecializované a zaoberali sa len určitými bankovými činnosťami. Hlavné však boli úplne závislé od štátnej centrálnej banky. Špecializované banky sa zaoberali najmä poskytovaním služieb obyvateľstvu, zahraničnému obchodu, investičnej výstavbe a poľnohospodárstvu.

Aj v Československu okrem ŠBČS pôsobili niekoľko špecializovaných bánk. Investičná banka (IB) bola poverená úschovou a správou cenných papierov, Československá obchodná banka (ČSOB) uskutočňovala bankové

Súčasťou transformačných procesov krajín strednej a východnej Európy je aj rozsiahla reforma finančného a v rámci neho bankového sektora. Od tohto procesu sa očakáva predovšetkým ziskanie väčšej nezávislosti ústredných bánk, vznik konkurenčného prostredia v bankovom sektore, podpora rozvoja peňažného trhu a trhu cenných papierov a zavedenie efektívneho systému bankového dohľadu. Hoci uvedené ciele sú vo všeobecnosti vo všetkých transformujúcich sa ekonomikách rovnaké, osobitosti jednotlivých ekonomik si vyžadujú rôznu postupnosť pri uskutočňovaní jednotlivých reformných opatrení, resp. riešenie aj ďalších osobitných úloh.

operácie vo vzťahu k zahraničiu pre podniky zahraničného obchodu, Živnostenská banka (ŽB) sa špecializovala na bankové operácie vo vzťahu k zahraničiu pre súkromných klientov, Česká a Slovenská štátna sporiteľňa (ČSS, SSS) vykonávali vkladové a úverové operácie pre obyvateľstvo.

Skutočnou raritou s jedностupňovým bankovým systémom bola v rokoch 1962–1988 Kuba, kde pôsobila len jediná štátna banka.

Transformácia jedностupňového bankového systému na dvojestupňový

Prvým dôležitým krokom reformou bankových sektorov v centrálne plánovaných ekonomikách bola preto transformácia jedностupňových bankových systémov na dvojestupňové, ktoré sú charakteristické pre vyspelé trhové ekonomiky.

V dvojestupňovom bankovom systéme je emisná činnosť ústrednej banky inštitucionálne aj funkčne oddelená od obchodno podnikateľskej činnosti obchodných bánk. Úlohou centrálnej banky je predovšetkým starostlivosť o stabilitu meny, zatiaľ čo obchodné banky podnikajú s peniazmi v rámci vymedzených pravidiel. Vytvorenie fungujúceho dvojestupňového bankového systému je zložitá a časovo náročná úloha.

S transformáciou jedностupňového bankového systému na dvojestupňový sa začalo v niektorých centrálne plánovaných ekonomikách ešte v období direktívneho riadenia, pretože existujúce systémy sa stávali nefunkčnými. Takáto transformácia sa uskutočnila napríklad v Číne už v roku 1984, v Maďarsku v roku 1987, v ZSSR v roku 1988, v Poľsku v roku 1989 a v Československu v roku 1990. V Bulharsku a Rumunsku začali s reformou bankovníctva až v roku 1992. [8]

V uvedených krajinách sa vytvorili

nové ústredné banky s oveľa väčšími právomocami v oblasti monetárnej politiky a bankového dohľadu. Existujúce špecializované banky získali väčšiu samostatnosť a začali sa zaoberať najmä vkladovými a úverovými operáciami.

V Československu sa prechod na dvojstupňový bankový systém začal 1. januára 1990, keď sa dovtedajšia ŠBČS rozdelila na centrálnu banku a dve univerzálne obchodné banky (Komerčnú banku Praha a Všeobecnú úverovú banku Bratislava). Ďalšie, dovtedy špecializované banky (IB, ČSOB, ŽB, ČSS, SSS) sa postupne začali meniť na univerzálne obchodné banky, aj keď si do určitej miery naďalej zachovávajú svoju orientáciu na vybrané bankové služby. Dvojstupňový bankový systém sa v Česko-Slovensku vytvoril v priebehu rokov 1990–1991, teda pomerne rýchlo.

Podobná situácia bola aj v ďalších transformujúcich sa ekonomikách. V Maďarsku napr. už v roku 1987 vznikla zo štátnej centrálnej banky nová centrálna banka a 5 obchodných bánk – všetky však zostali vo vlastníctve štátu a naďalej pridelovali úvery na základe administratívnych rozhodnutí.

Vytvorenie dvojstupňového bankového systému, resp. jeho inštitucionálne zabezpečenie (čo je možné uskutočniť pomerne rýchlo), však ešte neznamená, že nový systém začne hneď bez problémov fungovať tak, ako vo vyspelých ekonomikách. Napokon, ani vo vyspelých ekonomikách sa dnešné bankové systémy nevytvorili za jeden či dva roky.

Vznik konkurenčných vzťahov

Pre moderné bankové systémy vyspelých trhových ekonomik je charakteristické, že ide o otvorený systém, založený na konkurenčných vzťahoch.

Druhým krokom reformy bankovníctva v transformujúcich sa ekonomikách je preto vytvorenie podmienok na medzibankovú konkurenciu. To možno docieľiť tromi spôsobmi:

- zriadením nových, od centrálnej banky nezávislých obchodných bánk,
- privatizáciou štátnych bánk,
- umožnením vstupu zahraničného kapitálu na národný bankový trh.

Po vzniku dvojstupňového bankového

ho systému a liberalizácii bankového podnikania začali vznikať v transformujúcich sa ekonomikách ďalšie nové banky s podielom domáceho aj zahraničného kapitálu. Vznikom v niektorých krajinách veľkého počtu nových bánk sa však nevytvorilo automaticky aj konkurenčné prostredie v bankovom sektore.

Konkurenčná schopnosť novovzniknutých bánk je vo väčšine prípadov obmedzená, pretože väčšinou ide o banky, ktoré majú nedostatok zdrojov, a preto sú vo veľkej miere závislé od úverov od centrálnej banky. Na druhej strane banky, ktoré existovali už pred reformou (bývalé špecializované banky), resp. banky, ktoré vznikli z bývalej centrálnej banky, majú dominantné postavenie. Sú to väčšinou štátne banky, alebo súkromné banky s väčším či menším podielom štátu. Ich veľkou výhodou je, že je v nich sústredená prevažná väčšina zdrojov a majú vybudovanú sieť pobočiek, nevýhodou naopak skutočnosť, že zdedili aj množstvo nedobytných pohľadávok (tzv. „zlých“ úverov).

Bankové sektory v transformujúcich sa ekonomikách

Ako teda vyzerajú bankové sektory v transformujúcich sa ekonomikách po viac ako päť rokov trvajúcej transformácii?

V Bulharsku tvorí bankový systém 7 bankových skupín, 5 štátnych bánk a 20 novozaložených súkromných bánk. Väčšina bankových operácií – až 60 % – však pripadá na štátne banky. Súkromné banky disponujú len necelými 8 % vkladov. Privatizácia bulharského bankového sektora je ešte len na začiatku, doteraz bola sprivatizovaná len jedna komerčná banka. O konkurencii medzi bulharskými obchodnými bankami sa zatiaľ ešte nedá hovoriť. Negatívom bulharských bánk sú nevyhovujúce úverové portfóliá s vysokým podielom nevykonalných pohľadávok, ktoré sa odhadujú na 100–150 miliárd bulharských levov, preto je v Bulharsku potrebná urýchlená reštrukturalizácia bankového sektora, ale najmä troch najväčších štátnych bánk.

V Rumunsku pôsobí 18 obchodných bánk, z toho 7 zahraničných, a okrem

toho veľký počet družstevných úverových ústavov. Dominantné postavenie v rumunskom bankovom sektore má 5 štátnych bánk, aj keď ich nezávislosť je obmedzená a svoje služby poskytujú najmä štátnym podnikom. Podiel súkromných bánk na bankových obchodoch predstavuje len okolo 15 %. Až v roku 1995 sa začalo uvažovať o privatizácii dvoch štátnych bánk. Konkurenčné vzťahy v rumunskom bankovníctve sa ešte len začínajú vytvárať. Najväčším problémom rumunského bankovníctva je vysoký podiel zlých úverov, z ktorých sa vláda v roku 1991 rozhodla 90 % odkúpiť, neskôr však toto rozhodnutie zrušila. Celková hodnota zlých úverov predstavuje 7,5 % HDP.

Najrozvinutejší bankový systém z transformujúcich sa ekonomik má **Maďarsko**. Pôsobí v ňom 42 obchodných bánk a je v ňom v porovnaní s ostatnými krajinami najvyšší podiel zahraničného kapitálu. Napriek tomu v roku 1993 štát kontroloval ešte okolo 80 % maďarského bankového trhu. V roku 1994 sa už začalo s privatizáciou niekoľkých bánk, pričom cieľom je do roku 1997 dosiahnuť, aby podiel štátu nepresahoval 25 % kapitálu, rovnako podiel jedného akcionára by nemal presahovať 25 %. Určité obmedzenia boli prijaté aj vo vzťahu k zahraničnému kapitálu. Ak by mal podiel zahraničného kapitálu prekročiť 10 %, bude na to potrebný súhlas štátu. V maďarskom bankovom systéme už existujú konkurenčné vzťahy, treba ho však kapitálovo posilniť.

Za druhý najrozvinutejší bankový systém sa považuje poľský bankový systém. Štátne banky v ňom sice ešte stále majú dominantné postavenie, vznikol však veľký počet súkromných obchodných bánk. Na poľský bankový trh úspešne preniká aj zahraničný kapitál, v dôsledku čoho bolo vytvorené silné konkurenčné prostredie. Dve štátne banky už boli sprivatizované v rokoch 1993 a 1994 a napriek niektorým problémom sa uvažuje aj s privatizáciou ďalších štátnych bánk. V roku 1993 bola uskutočnená reštrukturalizácia siedmich štátnych bánk, poľnohospodárskej banky a hlavnej sporiteľne s cieľom prispôsobiť kapitálovú primeranosť poľských bánk medzinárodnému štandardu. [3]

Bankové systémy **Českej republiky** a **Slovenskej republiky** sa začali zásadne meniť ešte za existencie spoločného štátu. Podmienky na takéto

zmeny boli vytvorené prijatím zákona o bankách (zákon č. 21/1992 Zb.), ktorý nadobudol účinnosť 1. februára 1992 a umožnil zakladanie súkromných bánk a vstup zahraničného kapitálu na český a slovenský kapitálový trh. Zahraničný kapitál získal možnosť v Čechách a na Slovensku zakladať samostatné banky alebo získať menšinový podiel v štátnych bankách (do 25 %).

Český bankový systém tvorí 56 bánk, z toho 21 českých (z nich jedna patrí štátu, v jednej má štát väčšinový podiel, v štyroch má štát menšinový podiel, ostatné sú súkromné), 15 s účasťou zahraničného kapitálu, 10 úplne patriacich zahraničnému kapitálu a 10 pobočiek zahraničných bánk. Rozhodujúci vplyv v ČR má päť najväčších bánk s podielom štátu, ktoré disponujú takmer polovicou vlastného kapitálu všetkých bánk a podieľajú sa 70 % na celkových aktívach bankového sektora. Pozitívom českého bankového systému je, že jednotlivé banky disponujú dostatočnou sieťou pobočiek. Pokiaľ ide o privatizáciu bánk, v ČR sa v súčasnosti uvažuje s privatizáciou štyroch najväčších bánk, v ktorých je podľa českej vlády podiel štátu príliš veľký. Česká národná banka (ČNB) má pripraviť úplnú privatizáciu najväčších českých bánk, pričom sa uvažuje o odštátnení prostredníctvom kapitálového trhu. Český bankový systém vďaka pozitívnym výsledkom bankovej reformy a postupujúcej privatizácii už takmer zodpovedá potrebám trhu, aj keď sa v ňom vyskytujú určité problémy (krach niekoľkých bánk v roku 1994 a 1995). Aj túto skutočnosť však možno považovať za dôkaz toho, ako český bankový systém funguje. V predchádzajúcom systéme by totiž ku krachu žiadnej banky nemohlo dôjsť.

Bankový systém Slovenskej republiky tvorí 31 bánk, z toho 9 slovenských, 15 so zahraničnou majetkovou účasťou a 7 pobočiek zahraničných bánk. V Slovenskej republike už existuje dostatočný počet bánk, konkurencia medzi nimi je však zatiaľ slabá. Príčinou je dominantné postavenie troch najväčších bánk s významným podielom štátu, ako aj nedostatočne rozvinutá sieť pobočiek novovzniknutých bánk. Privatizácia slovenského bankovníctva zatiaľ tiež veľmi nepokročila. Najväčším problémom slovenského bankovníctva je nevyhovujúca štruktú-

ra poskytnutých úverov s vysokou mierou nenávratnosti a oneskoreného splácania, pričom až 90 % takýchto úverov pripadá na tri najväčšie banky. V marci 1995 síce Národná banka Slovenska (NBS) začala uskutočňovať reštrukturalizáciu úverového portfólia s cieľom ozdraviť komerčné banky a očistiť ich bilancie od zlých úverov, realizácia tohto cieľa však určitý čas potrvá. Vedúci delegácie Európskej komisie v SR G. Zavvos pri charakteristike slovenského bankového systému konštatoval, že riešeniu uvedeného problému by mala napomôcť aj vláda a príslušné finančné inštitúcie. Upozornil tiež na potrebu posilnenia stability slovenského bankového systému, ktorý sa už podľa neho v mnohom približuje európskej úrovni.

Záver

Z porovnania bankových sektorov niektorých transformujúcich sa ekonomík vyplýva, že aj keď sa za posledných 5 rokov uskutočnili v bankovníctve týchto krajín zásadné zmeny, existujú medzi nimi ešte značné rozdiely a reformy bankovníctva ešte zďaleka nie sú skončené. Svedčia o tom aj výsledky výskumu Európskej banky pre obnovu a rozvoj, v ktorom sa porovnávajú transformujúce sa ekonomiky podľa dosiahnutých výsledkov reforiem v bankovníctve [4]. V uvedenom výskume sa rozlišujú 4 štádiá bankovej reformy, pričom:

- 1. štádium znamená len vytvorenie dvojstupňového bankového systému,
- 2. štádium sa vyznačuje tým, že alokácia úverov je už v podstatnej miere ovplyvňovaná úrokovými mierami,
- 3. štádium je charakteristické výrazným pokrokom pri rekapitalizácii bánk, vysokým podielom súkromných bánk, úplnou liberalizáciou úrokových sadzieb a len nepatrným preferovaním lacných úverov,
- 4. štádium už predstavuje fungujúci bankový systém s fungujúcou medzibankovou konkurenciou a bankovým dohľadom.

Európska banka pre obnovu a rozvoj hodnotí bankové reformy v transformujúcich sa ekonomikách v nasledujúcej tabuľke.

Údaje z tabuľky dokumentujú skutočnosť, že banková reforma v žiadnej z transformujúcich sa ekonomik ešte

Albánsko	2	Macedónsko	2
Bielorusko	1	Maďarsko	3
Bulharsko	2	Moldavsko	2
Česká republika	3	Poľsko	3
Estónsko	3	Rumunsko	2
Kazachstan	1	Rusko	2
Kirgizsko	2	Slovenská republika	3
Litva	2	Slovinsko	3
Lotyšsko	3	Ukrajina	1

Prameň: Kolektív: Centrálni banky na sedadlech řidičů. Příloha týdeníku Ekonom, 1995, č. 28.

nedospela do 4. štádia, a teda nie je skončená. Rozdiely v dosiahnutej úrovni v jednotlivých krajinách súvisia s rozdielnymi výsledkami, ktoré tieto krajiny dosahujú v transformácii svojich ekonomík. Krajiny, ktoré sú úspešné v transformácii svojich ekonomík, majú aj rozvinutejšie bankové systémy, a naopak.

Literatúra:

1. Angelis, J.: Aktuální otázky bankovníctví v ČR. Finance a úvěr, 1994, č. 12.
2. Griffith – Jones, S. – Fitzgerald, E. V. K.: Rozvoj finančního sektoru ve střední a východní Evropě. Finance a úvěr, 1995, č. 10.
3. Kleer, J.: Reforma bankovníctví v zemích střední a východní Evropy. Ekonom, 1995, č. 27.
4. Kolektív: Centrálni banky na sedadlech řidičů. Příloha týdeníku Ekonom, 1995, č. 28.
5. Revenda, Z.: Banky a měnová politika. Praha, Nad Zlato, 1991.
6. Revenda, Z.: Centrálni bankovníctví. Bankovníctví, 1995, č. 7.
7. Sergi, B.S.: Nezávislá a kvalifikovaná měnová politika ČNB v 90. letech. Politická ekonomie, 1994, č. 2.
8. Sundarajan, V.: Reformy centrálních bankovníctví v bývalých plánovaných ekonomikách. Výběr informací SBCS, 1992, č. 6.
9. Tuček, M.: Reformy bankovníctví. Ekonom, 1995, č. 35.
10. Zákon o bankách č. 21/1992 Zb.

Na finančnom trhu vychádza slnko Banky Slovakia

Slnko znamená život. Ono vládne tajomstvom zrodu a kolobehu života, odklíňa sily rastu a trvania. Slnčný symbol najnovšej slovenskej banky rovnako prináša životodarnú energiu a stabilitu trvalého rastu do sveta vašich financií. Na finančnom trhu vychádza slnko Banky Slovakia. Banky s dynamickým tímom naslovovzatých odborníkov, s najmodernejším technickým vybavením a širokým zázemím finančných špecialistov. Obráťte sa na slnečnú stranu a dajte svojím peniazom novú perspektívu života!

Život na slnečnej strane

BANKA
SLOVAKIA

BANKA SLOVAKIA, a. s., dočasné sídlo Ul. Janka Kráľa 1, P. O. BOX 76, 974 01 BANSKÁ BYSTRICA
Tel.: +42/88/ 732 228, Fax: +42/88/ 732 222

prevádzkový čas: pondelok - piatok 8.00 - 19.00 h, sobota 9.00 - 13.00 h

OPTIMALIZÁCIA ŠTRUKTÚRY BILANCIE BANKY

Ing. Alena Longauerová, CSc.
Banka Slovakia, a. s.

Štruktúra bilancie banky je dôležitým indikátorom stability banky, a preto snahou každého manažmentu banky je optimalizovať jej štruktúru vzhľadom na špecifiká obchodnej politiky banky, ktoré determinujú zisk banky, ako aj vzhľadom na zhodnotenie miery rizík, ktoré je banka ochotná znášať.

Cieľom príspevku je popis jednotlivých etáp optimalizácie. V druhej časti príspevku načrtne možnosti použitia optimálneho programovania pri optimalizácii štruktúry bilancie banky.

Etapy optimalizácie bilančnej štruktúry

Optimalizovať štruktúru bilancie banky je cieľom každej banky. Optimalizáciou štruktúry bilancie banky rozumieme proces formovania takej štruktúry bilancie, ktorá zabezpečuje maximalizáciu zisku banky pri únosnej miere rizík, ktoré je schopná banka znášať. V procese optimalizácie štruktúry bilancie ide o optimalizáciu procesov riadenia rentability a riadenia rizík.

Proces optimalizácie štruktúry bilancie možno rozčleniť do niekoľkých etáp:

- 1. etapa:** Vytvorenie systému ukazovateľov štruktúry rizík.
- 2. etapa:** Diagnóza východiskovej situácie:
 - a) analýza rizík,
 - b) analýza rentability.
- 3. etapa:** Odvodenie noriem rizikovej štruktúry:
 - a) stanovenie noriem obozretnosti,
 - b) simulácia variantov bilančnej štruktúry,
 - c) konečná fixácia integrovaného systému noriem rizikovej štruktúry.
- 4. etapa:** Uplatňovanie a kontrola cieľov rizikovej štruktúry.

Vytvorenie systému ukazovateľov štruktúry rizík

Systém ukazovateľov pozostáva z ukazovateľov hodnotiacich riziká a rentabilitu banky. Uvedené ukazovatele je možné rozčleniť na ukazovatele dvoch typov, typu

A a typu B. Ukazovatele typu A zohľadňujú len interné podmienky banky, ukazovatele typu B zohľadňujú aj externé informácie.

Ako príklad ukazovateľov možno uviesť:

Ukazovatele rentability

typ A	typ B
• rentabilita vlastného kapitálu	• príspevok podmienok obchodu
• podiel vlastného kapitálu	• zisk trhu
• hrubé úrokové rozpätie	• zisk z rizika
• čisté úrokové rozpätie	• zisk z produktivity
• rentabilita z nákladov	• zisk zo štruktúry

Ukazovatele rizika

• kvóta vlastného kapitálu	• kvóta pevných úrokov
• koeficient solventnosti	• elasticita úrokového rozpätia
• kvóta rizikových aktív	• krízová kvóta

Diagnóza východiskovej situácie

V rámci druhej etapy je podstatné, že paralelne s analýzou rentability a hodnotením rizík dochádza ku skúmaniu vzájomných vzťahov medzi štruktúrou bilancie a rentabilitou a na druhej strane medzi štruktúrou bilancie a rizikom.

V rámci analýzy sa porovnávajú jednotlivé ukazovatele z hľadiska časového vývoja v predchádzajúcich obdobiach, ale zároveň sa porovnávajú ukazovatele vo vzťahu k dôležitým konkurentom banky. Analýza ukazovateľov sa vykonáva aj podľa jednotlivých pobočiek.

Analýza východiskovej situácie musí mať za cieľ skúmanie vzájomných súvislostí medzi rentabilitou a rizikom bankových obchodov a musí gradovať do tvorby stanovenia noriem rizika.

Hlavnými komponentami celkovej rentability sú:

- rentabilita vlastného kapitálu, ktorá je determinovaná hrubou úrokovou maržou, mimoriadnou maržou, maržou podmienok a maržou štruktúry.
- Parametrami výšky zisku a jeho štruktúry sú:
- a) bilančná štruktúra:
 - druhy obchodov banky a ich štruktúra,
 - úroková štruktúra,
 - štruktúra mien a lehôt splatnosti,
 - b) štruktúra služieb:

- sadzby provízií,
- objem poskytnutých služieb,
- c) štruktúra prevádzky:
- veľkosť nákladov,
- produktivita bankovej činnosti.

Parametrami rizikovej štruktúry sú:

- podiel vlastného kapitálu,
- podiel rizikových aktív,
- koeficient solventnosti,
- podiel veľkých úverov,
- úroková elasticita.

Podiel vlastného kapitálu ovplyvňuje bezprostredne rentabilitu vlastného kapitálu. Platí tu závislosť, že čím je väčší čistý zisk, tým môže byť podiel vlastného kapitálu menší a naopak, pri negatívnom dlhodobom rozpätí čistého zisku môže dôjsť k zníženiu časti vlastného kapitálu, ak banka nemá vytvorený dostatočne veľký rezervný fond, ktorý vykrýva straty z bežného roka. Z hľadiska hodnotenia rizikovej štruktúry platí zásada, že čím je väčší podiel vlastného kapitálu, tým je riziková pozícia banky výhodnejšia. Zároveň je potrebné zohľadniť klasický konflikt medzi rentabilitou a stabilitou. Vlastný kapitál ako položka pasív bilancie ovplyvňuje aj hrubú úrokovú maržu, znižuje priemerné úrokové náklady. Čím vyšší je podiel neúročeného vlastného kapitálu, tým väčšia je hrubá úroková marža. Na základe zhrnutia obidvoch efektov je možné konštatovať, že menší podiel vlastného kapitálu pôsobí mnohokrát silnejšie na rentabilitu vlastného kapitálu ako efekt z úrokovosti vlastného kapitálu.

Mimoriadne rozpätie zahŕňa:

- odpisy a oprávky jednotlivých hodnôt rizikových aktív ako súčasť rizika straty,
- odpisy kurzových hodnôt z pevne úročených cenných papierov ako súčasť rizika pevného úroku,
- otvorené pozície devíz ako súčasť menového rizika.

Na základe uvedených ukazovateľov je možné odvodiť celkový rizikový potenciál banky.

Potenciálne zataženie čistého zisku potrebou krytia rizík je tým väčšie:

- čím nevýhodnejšie je rozložené riziko a horšia je kvalita diverzifikácie rizikových aktív,
- čím väčší je objem pevne úročených cenných papierov nachádzajúcich sa

v nižších fázach úročenia a existuje riziko nárastu úroku,

- čím väčší je objem otvorených pozícií zahraničnej meny a existuje väčšie riziko averzných zmien devízových kurzov.

Hrubá úroková marža bude bezprostredne ovplyvňovať riziko zmeny úrokov a tým bude ovplyvňovať aj bilanciu. Na uvedený ukazovateľ bude vplývať marža štruktúry, ktorá je ovplyvnená časovým hľadiskom, t. j. dobou viazanosti vkladov a úverov. Čím väčší je rozdiel medzi viazanosťou aktív a pasív, tým väčší je príspevok štruktúry k hrubej úrokovej marži, ale zároveň sa zvyšuje riziko straty vyvolanej potrebou refinancovania. Uvedený konflikt je však eliminovaný aj tým, že medzi jednotlivými druhmi obchodov budú rozdielne príspevky podmienok obchodu.

Rozpätie provízií a tzv. hrubá potreba zisku sú ovplyvnené štruktúrou bankových obchodov a služieb. Existuje priama závislosť medzi nákladovosťou, produktivitou a rentabilitou obchodov. Výška provízií ovplyvňuje intenzitu používania jednotlivých bankových služieb a môže determinovať postavenie banky na niektorých čiastkových trhoch.

Odvodenie noriem rizikovej štruktúry

Podstatou tretej etapy optimalizácie štruktúry bilancie pomocou integrovaného systému noriem rizík je jednak stanovenie noriem rizík, ktoré je ochotná komerčná banka znášať, simulácia variantov bilancie a fixácia integrovaného systému ukazovateľov rizika.

Funkciou noriem rizika je vymedzenie parametrov štruktúry bilancie tak, aby bolo v rámci existujúcej situácie na trhu možné docieľiť čo možno najvýhodnejší hospodársky výsledok.

Normy obozretnosti predstavujú najvyššie prípustné hodnoty rizikových ukazovateľov tak, aby bola zabezpečená kapitálová a finančná stabilita banky. Príklad stanovenia noriem obozretnosti je v tabuľke.

V normách obozretnosti bude stanovená maximálna hranica uvedeného ukazovateľa, tak aby bola zabezpečená stabilita banky. V uvedenom príklade znamenajú normy obozretnosti to, že maximálny podiel rizikových aktív môže byť 65 %, podiel vkladov klientov na celkových záväzkoch môže byť maximálne 86 %. V poslednom stĺpci sú uvedené opatrenia v prípade, že došlo k prekročeniu noriem obozretnosti, t. j. ak došlo k porušeniu prvého ukazovateľa, musí banka zvýšiť objem ručeného kapitálu alebo znížiť objem úverov, ktoré sú do ukazovateľa zahrnuté. V prípade podielu pevne úročených cenných papie-

Ukazovateľ	Skutočné hodnoty	Porovnateľné hodnoty	Hodnoty obozretnosti	Možná odchýlka	Štruktúra bilancie
Úvery / kapitál x 100	17	14	16	-	1
Podiel rizikových aktív	55	60	65	10	-
Podiel pevne úročených c. p	11	8	10	-	1
Podiel vkladov klientov	83	88	86	3	-

Prameň: Schierenbeck, H.: Ertragsorientiertes Bankmanagement. Bern-Stuttgart, 1991 s.763

rov môže banka zabezpečiť rovnováhu prostredníctvom nárastu uzatvorených obchodov s pevne úročenými cennými papiermi. V prípade, že bilancia banky nemá vyhovujúcu štruktúru, je nutné prijať opatrenia na vytvorení rovnováhy.

Pri vytváraní variantov bilancie sa bude zohľadňovať vplyv viacerých faktorov na zmeny bilancie banky po zohľadnení princípov výnosovosti a obmedzujúcich možností trhu. V tejto etape optimalizácie sa budú zohľadňovať ciele v rentabilite, normy rizík a celková stabilita banky. Zostavovanie viacerých variantov bilancie sa uskutočňuje tak, že sú skúmané konzekvencie medzi jednotlivými ukazovateľmi.

Ďalším krokom tejto etapy je, že v bilancii dôjde k efektívnemu preskupeniu položiek, t. j. niektoré položky budú zväčšené a iné budú zmenšené, napr. dodržanie princípu likvidity v bilancii zabezpečí banka tak, že na strane pasív bude mať viac dlhodobovo viazaných zdrojov a na strane aktív zodpovedajúci objem likvidných prostriedkov.

Súčasťou optimalizácie je analýza rozdielnej výšky úrokových marží, prípadne príspevku na krytie jednotlivých obchodov. Štruktúra bilancie sa simuluje tak, aby sa v bilancii zvyšoval podiel obchodov s najvyššou úrokovou maržou. Problémom je, že čím je väčšia rentabilita obchodu, tým je väčšie aj riziko, čo vyvoláva potrebu dodatočných zdrojov na jeho krytie. Odporúča sa, aby sa zohľadňovali a osobitne zvažovali všetky typy rizikových obchodov.

Cieľom simulácie bilančnej štruktúry je, aby sa podarilo vytvoriť, čo možno najvýhodnejšiu štruktúru bilancie.

Uplatňovanie noriem rizika v bankovej praxi sa zabezpečuje nasledujúcimi nástrojmi:

- uplatňovanie limitov na určité druhy rizikových úverov,
- uplatňovanie systému bonus (zvýhodnenie) a malus (znevýhodnenie) na určité druhy obchodov, ak sa nerealizujú ciele rizikovej štruktúry.

- uplatňovanie kompenzačných obchodov; ak nedochádza k želanému vývoju ukazovateľa, banka realizuje na vlastný účet rôzne formy kompenzačných obchodov, najmä na úseku devízových obchodov a obchodov s akciami.

Na základe simulácie štruktúry bilancie sa majú spresniť ciele banky v rentabilite a optimalizácii miery rizík, ktoré je banka ochotná znášať, resp. na krytie ktorých má vytvorené dostatočné rezervy.

V prílohovej časti sú uvedené možné varianty štruktúry obchodov a ich dopad na čistý úrokový výnos banky. Výber konkrétneho variantu by mal realizovať výbor riadenia aktív a pasív banky, ktorý zohľadňuje požiadavky všetkých zainteresovaných a ktorý musí zväziť mieru rizík, ktoré sú s každým z uvedených variantov spojené.

Optimalizácia bilančnej štruktúry použitím lineárneho modelu

Model optimalizácie je konštruovaný tak, že umožňuje optimalizovať bilančnú štruktúru na základe rôznych modelových situácií a definovaných rozhodovacích polí a charakterizovania cieľovej funkcie. Dôležitými zásadami modelu je formulácia kritérií likvidity.

Obmedzujúce podmienky a faktory zohľadnené v optimalizačnom modeli

K základným určujúcim faktorom modelu možno zaradiť nasledujúce:

- a) skutočná bilančná štruktúra sa odráža v rentabilite a rizikivosti „predchádzajúcich obchodov“,
- b) staré obchody determinujú likviditu nových obchodov,
- c) obchodné vedenie banky musí fixovať normy rizikovej štruktúry bilancie tak,

- aby bolo možné riadiť likviditu starých nových obchodov,
 d) musí existovať prognóza úrokovej marže, príspevku obchodov,
 e) musí byť stanovený minimálny objem obchodov na základe zhodnotenia trhového potenciálu,
 f) musí existovať štruktúra peňažného a kapitálového trhu.

Formulácia a riešenie modelu

Cieľová funkcia modelu maximalizuje hrubú úrokovú maržu počítanú cez príspevkov obchodu. Nediferencuje ukazovatele rizikovej štruktúry medzi starými a novými obchodmi (sú rovnaké) a je možné ju formulovať nasledovne:

$$PO = \sum_{i=1}^n (X_i^A + X_i) \cdot MO_i \longrightarrow \text{Max } I \quad (1)$$

- kde
 PO – príspevok obchodu,
 X_i^A – objem druhu obchodu i k začiatku nového plánovacieho obdobia,
 X_i – objem druhu obchodu i v novom období (nové obchody),
 MO_i – marža podmienok obchodu i
 i – index druhu obchodu, napr.:
 $i = 1$ pohľadávky voči bankám splatné nad 3 mesiace,
 $i = 2$ pohľadávky voči bankám splatné nad 4 roky,
 $i = 3$ kontokorentný úver,
 $i = 4$ hypotekárne pôžičky,
 $i = 5$ záväzky voči bankám s dobou splatnosti nad 3 mesiace,
 $i = 6$ záväzky voči bankám s dobou splatnosti nad 4 roky,
 $i = 7$ neterminované vklady,
 $i = 8$ úsporné vklady,
 $i = 9$ depozitné certifikáty,
 ... n – ďalšie druhy obchodov.

Cieľová funkcia maximalizuje príspevok obchodu ako súčet marží podmienok jednotlivých druhov (1 – n) vypočítaných ako súčin marží a jednotlivých objemov starých a nových obchodov.

Podmienky likvidity a minimálnych rezerv

Hotovostné rezervy v modeli slúžia na nasledujúci účel:

- na krytie „odtoku“ likvidných prostriedkov v prípade, že dochádza k poskytovaniu úveru domácim bankám a klientom,
- na príjem likvidných prostriedkov z refinancovania domácimi bankami a na príjem vkladov od klientov.

- na zúčtovanie vyplatenia úrokov zo starých a nových obchodov a vyplatenia dividend na konci plánovacieho obdobia,
 - na dodržiavanie objemu povinných minimálnych rezerv pre centrálnu banku.
- Z uvedeného je možné formulovať nasledujúce podmienky likvidity a udržania minimálnej likvidity:

$$HR^A - \sum_{i=1}^4 X_i + \sum_{i=5}^9 X_i = \sum_{i=7}^8 (X_i^A + X_i) \cdot MR_i \quad (2)$$

zmeny v čistej likvidite povinnosť minimálnych rezerv

- kde:
 HR – sú hotovostné rezervy,
 MR – minimálne rezervy.
 Ostatné symboly ako v rovnici (1).

Týmto bude zabezpečené, že stav hotovostných rezerv na začiatku obdobia bude zodpovedať zmenám v čistej likvidite a povinnosti vytvárať minimálne rezervy.

Princíp likvidity I

Uvedený princíp obmedzuje objem úverov zo starých a nových obchodov, tak aby bola dodržaná podmienka 18-násobku úverov k ručenému kapitálu. V našom modeli sa ale vychádza z podmienky 14-násobku. Princíp likvidity I je možné zapísať v nasledujúcej forme:

$$\sum_{i=1}^4 (X_i^A + X_i) \cdot PF_i \leq V_1 \cdot VK \quad (3)$$

objem úveru zodpoved. princípu I

- kde:
 PF_{*i*} – prepočítací faktor pre princíp likvidity I,
 V₁ – normovaná hodnota ukazovateľa rizikovej štruktúry, zodpovedajúca princípu likvidity I,
 VK – vlastný kapitál – ručení.

Princíp likvidity II a III

Princípy likvidity II a III priamo obmedzujú krátkodobé, strednodobé a dlhodobé dispozície v aktívnych obchodoch a riadia tým nepriamo objem likvidných investícií. Princíp likvidity II je možné formalizovať v nasledujúcom vzťahu:

$$HM + \sum_{i=1}^4 (X_i^A + X_i) \cdot PF_i^{II} \leq V_2 \cdot \left[\sum_{i=5}^9 (X_i^A + X_i) \cdot PF_i^{II} + VK \right] \quad (4)$$

dlhodobé investície zodpovedajúce princípu II finančné prostriedky zodpoved. princípu II

- kde:
 HM – hmotný majetok (prevádzkové a obchodné vybavenie banky)
 PF_{*i*}^{II} – prepočítací faktor princípu likvidity II
 V₂ – normované hodnoty ukazovateľov princípu likvidity II,
 VK – vlastný kapitál – ručení.

Reštrikcie pre likviditu III je možné formulovať nasledovne:

$$\sum_{i=1}^4 (X_i^A + X_i) \cdot PF_i^{III} \leq V_3 \cdot \left[\sum_{i=5}^9 (X_i^A + X_i) \cdot PF_i^{III} + R^{II} \right] \quad (5)$$

Vzhľadom na skutočnosť, že zostavovanie optimálneho modelu bilančnej štruktúry nie je možné bez komplexného spracovania problematiky rizík, ďalej sa budeme zaoberať touto problematikou.

Otvorený, pevne úročený podiel je nevyhnutný na riadenie úrokového rizika. Na riadenie aktívneho a pasívneho previsu je nutné formulovať uvedené reštrikcie pre model. Pre aktívny previs sú stanovené iné normy obozretnosti ako pre pasívny previs.

Pre aktívny previs je možné formulovať tieto podmienky:

$$\begin{aligned} & \text{aktívny, pevne úročený previs} \\ & (X_2^A + X_3 + X_4^A + X_4) - (X_5^A + X_6 + X_7^A + X_8) \leq \\ & \leq V_4 \cdot \left[\sum_{i=5}^9 (X_i^A + X_i) + VK \right] \quad (6) \end{aligned}$$

bilančná suma – pasíva

Pre pasívny, pevne úročený previs formulujeme požiadavky nasledovne:

$$\begin{aligned} & \text{pasívny, pevne úročený previs} \\ & (X_5^A + X_6 + X_7^A + X_8) - (X_2^A + X_3 + X_4^A + X_4) \leq \\ & \leq V_5 \cdot \left[\sum_{i=5}^9 (X_i^A + X_i) + VK \right] \quad (7) \end{aligned}$$

bilančná suma – pasíva

Vzťah objemu obchodov pre klientov na strane aktív a pasív banky je regulovaný ukazovateľom tzv. otvorenej kvóty obchodov pre zákazníkov a možno ho formulovať nasledovne:

$$\sum_{i=3}^4 (X_i^A + X_i) \leq V_6 \cdot \sum_{i=7}^9 (X_i^A + X_i) \quad (8)$$

objem aktívnych obchodov pre klientov objem pasívnych obchodov pre klientov

Po zohľadnení podmienok pre jednotlivé druhy obchodov (variabilita štruktúry) a formulovaní parametrov cieľovej funkcie, ako aj vedľajších podmienok je možné zostaviť nasledujúcu východiskovú tabuľku pre optimalizáciu.

Z negatívnych hodnôt pravej strany tabuľky vyplýva, že modelová banka v skutočnej bilancii nespĺní normované ukazovatele v oblasti riadenia likvidity III a v aktívnom, pevne úročenom previse.

Riešením uvedenej tabuľky pomocou Simplexovej metódy je možné dôjsť k nasledujúcemu optimálnemu programu uzatvorenia nových obchodov:

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	P
Y_1	1,00	1,00	1,00	1,00	-1,00	-1,00	-0,90	-0,95	-1,00	0
Y_2	0,20	0,20	1,00	0,50						15,50
Y_3		1,00		1,00		0,90	-0,09	-0,54	-0,9	13,5
Y_4	0,20	0,90	1,00	0,90	-0,45	-0,90	-0,63	-0,72	-0,9	-0,9
Y_5		1,00		1,00	-0,01	-1,01	-0,01	-0,01	-1,01	-4
Y_6		-1,00		-1,00	-0,1	+0,9	-0,1	-0,1	+0,9	15
Y_7			1,00	1,00			0,90	-0,9	-0,9	5
Cieľová funkcia:			0,045	0,01			0,0625	0,0385	0,03	4,855

X_1 – pohľadávky voči bankám s lehotou splatnosti nad 3 mesiace: 77,5000 mil. Sk

X_7 – neterminované vklady: 82,6196 mil. Sk

X_9 – depozitné certifikáty: 3,1424 mil. Sk

Optimálna bilančná štruktúra je spojená s príspevkom obchodov vo výške 10,113 mil. Sk pri zachovaní noriem obozretnosti systémového rizika vo výške:

Y_3 – princíp likvidity II: 23,7639 mil. Sk

Y_4 – princíp likvidity III: 38,4785 mil. Sk

Y_6 – otvorený pevne úročený pasívny previs: 20,4338 mil. Sk

Y_7 – otvorená kvóta obchodov pre zákazníkov: 82,1857 mil. Sk

Možnosti použitia modelu pri kalkulovaní hrubej úrokovej marže na základe POOL – metódy

Nie všetky banky kalkulujú hrubú úrokovú maržu na základe trhovo orientovaného prístupu, ale pri riadení rentability vychádzajú z klasického prístupu k hrubej úrokovej marži, t. j. aplikujú tzv. POOL – metódu. V tejto súvislosti vzniká problém matematickej formulácie cieľovej funkcie a podmienok na riešenie optimalizačného modelu.

Pre zostavovanie obchodného plánu je zaujímavé optimalizovať vzťah úverov klientom a primárnych zdrojov od klientov. Aby sme dokázali správnosť postupu riešenia, vychádzame z optimalizácie len týchto dvoch obchodných aktivít banky.

Predpokladáme, že banka má hodnotu kapitálu pre výpočet kapitálovej primeranosti vo výške 220 mil. Sk.

X_1 – úvery voči klientom – priemerná úroková sadzba 20 %.

X_2 – terminované vklady – priemerná úroková sadzba 10 %.

Hrubá úroková marža je vo výške 10 %. (Pozn. autora: v skutočnosti banky nedosahujú takú vysokú úrokovú maržu, ide len o modelový prípad).

Formulácia účelovej funkcie:

Maximalizujeme rozdiel medzi úvermi úročenými priemerne 20 % a terminovanými vkladmi klientov úročenými priemerne 10 %.

$$0,2X_1 - 0,1X_2 \longrightarrow \text{Max!}$$

Formulácia obmedzujúcich podmienok:

Tvorba povinných minimálnych rezerv, 3 % z terminovaných vkladov. (Poznámka: nezohľadňujeme súčasnú výšku PMR.)

$$Y_1: 1X_1 - 0,97X_2 = 0$$

Dodržanie maximálneho objemu úverov, aby banka dodržala kapitálovú primeranosť 8 %, t. j. maximálny objem úverov vážených koeficientom 0,2 podľa opatrenia č. 4 NBS o kapitálovej primeranosti môže byť vo výške 12,5-násobku kapitálu uvedeného vyššie (220 mil. x 12,5 = 2 750 mil. Sk).

$$Y_2: 0,2X_1 \leq 2750$$

Odhad reálnych možností získania zdrojov od klientov, t. j. obmedzujeme hodnotu X_2 . Predpokladáme, že banka na základe výskumu trhu odhadla, že je schopná získať za skúmané obdobie maximálne 330 mil. Sk zdrojov.

$$Y_3: X_2 \leq 330 \text{ mil. Sk}$$

Tabuľka pre použitie Simplexovej metódy je formulovaná nasledovne:

	X_1	X_2	Pravá strana
Y_1	1	0,97	0
Y_2	0,20	0	2 750
Y_3	0	1,0	330
Účelová funkcia	0,20	-0,97	Max!

Riešením uvedeného problému použitím programu QSB dospejeme k nasledujúcim výsledkom:

X_1 – úvery klientom: 13 749,9998, t. j. 13 750 mil. Sk

X_2 – terminované vklady klientom: 330 mil. Sk

Y_1 – dodržanie PMR: 13 428,8998, t. j. 13 430 mil. Sk

Z uvedeného finálneho riešenia vyplývajú nasledujúce závery:

- Banka by mala poskytnúť úvery klientom X_1 vo výške maximálne 13 750 mil. Sk, čo zodpovedá jednak tvorbe povinných minimálnych rezerv, a jednak dodrži hodnotu kapitálovej primeranosti (13 750 x koeficient 0,2 = 2 750 mil. Sk). Riešenie zodpovedá formulácii podmienky dodržania kapitálovej primeranosti.

- Terminované vklady bude mať banka vo výške maximálne 330 mil. Sk, čo zodpovedá formulácii podmienky Y_3 , t. j. banka odhadla, že sa jej podari získať terminované vklady len vo výške 330 mil. Sk. Z toho vyplýva, že banka na poskytnutie predpokladaného objemu úverov 13 750 mil. Sk použije iné zdroje ako len terminované vklady od klientov (napr. zdroje z bežných účtov, zdroje z medzibankového trhu, zdroje z emitovaných cenných papierov a pod.). Je samozrejme, že pri praktickom riešení musí banka zohľadniť kritériá likvidity banky a sledovanie tzv. likvidnej medzery banky.

- Dodržanie podmienky PMR znamená, že ak banka použije ďalšie zdroje na financovanie aktív, musí z nich časť viazať vo forme povinných minimálnych rezerv na účte platobného styku v BZCS.

- Banka môže postupne rozširovať počet podmienok a definovať účelovú funkciu tak, aby zahŕňala viac premenných – t. j. viac jednotlivých druhov obchodov. Problémom je definovanie podmienok tak, aby sa tieto vzájomne nevylučovali a umožnili najšť riešenie. Pri praktickej aplikácii je to dlhodobší proces, kde sa definujú uvedené podmienky a v prípade, že sa nedospeje k riešeniu, hľadajú sa vzťahy, ktoré sa vzájomne vylučujú, a ktoré tým neumožňujú najšť riešenie optimalizačnej úlohy.

Záverom príspevku podotýkame, že optimalizácia štruktúry bilancie banky je nepretržitým procesom, v ktorom musí banka definovať vzhľadom na svoju obchodnú politiku ciele a rámcové podmienky, ktoré odrážajú jednak obmedzenia NBS a jednak mieru rizík, ktoré je banka ochotná znášať. Výstupy musí neustále porovnávať s realitou a so situáciou na trhu, nakoľko práve zmeny na finančnom trhu ovplyvňujú to, či banka na uvedenej zmene profitovala, alebo utrhla stratu.

Orgánom, ktorý by mal reagovať na situáciu na trhu je v banke výbor riadenia aktív a pasív, ktorý by mal „strážiť“ dodržiavanie základných noriem rizík v banke. Jeho činnosť je nevyhnutným predpokladom tvorivej aplikácie optimalizačného modelu v bankovej praxi.

ZÁSADY ODHALENIA PODVODU

NIEKOĽKO NÁMETOV PRE ÚVEROVÝCH PRACOVNÍKOV

Debra S. Habrová
Norwest Bank Iowa

Príčiny podvodu či sprenevery

Výskum psychologických a sociálnych aspektov zločinu pomohol pochopiť príčiny, ktoré vedú jednotlivcov k páchaniu podvodov či sprenevere. Poznáme tri základné hnacie sily: tlak situácie, príležitosť a osobný morálny profil.

Nasledujúce okolnosti predstavujú tlak situácie, ktorá môže viesť klienta alebo pracovníka firmy k podvodu (sprenevere):

- vysoká zadlženosť,
- nedostatočný príjem,
- špekulatívne (rizikové) podnikanie,
- časté hazardné hry,
- závislosť na alkohole alebo drogách,
- tlaky v rámci firmy alebo zo strany najbližších spolupracovníkov,
- potreba preukázať svoju inteligenciu alebo schopnosť,
- prehnané očakávania zo strany rodiny, širšieho okolia alebo spoločnosti,
- nepredajná záruka (zábezpeka),
- príliš prudká expanzia firmy,
- pomalé plnenie pohľadávok,
- nepriaznivé ekonomické podmienky,
- silná a rozrastajúca sa konkurencia,
- neschopnosť získať úver,
- reštriktívna úverová zmluva.

Existuje celý rad príležitostí na spáchanie podvodu. Niektoré si jednotlivci dokážu vytvoriť sami a iné zasa vyplývajú z nedostatkov v systémoch veriteľa (banky). Nedostatky v systémoch môže klient odhaliť buď cielene, alebo náhodne. Nevšimavosť alebo

Príspevok sa zameriava na niektoré príčiny vedúce k podvodu či sprenevere, príležitosti, ktoré ich umožňujú, varovné signály, ale aj na spôsoby, ako im predchádzať a ako ich odhaliť.

Autorkou príspevku je pani Debra S. Habrová, viceprezidentka a manažérka

Spravovania úverov v Norwest Bank Iowa, N. A., USA. V súčasnosti riadi regionálne posudzovanie úverov v štáte Iowa a je zodpovedná za školiaci program komerčných úverov a úverovú podporu pre komerčné banky. Pani Habrová sa zúčastnila školení úverových pracovníkov vybraných bánk na Slovensku, ktorý v rámci projektu Reštrukturalizácie poľnohospodárstva a poľnohospodárskeho obchodu v súkromnom sektore (RAAPS) realizovala Nadácia Iowskej štátnej univerzity v spolupráci s Agentúrou USA pre medzinárodný rozvoj.

nedbalosť úverových pracovníkov alebo ich pomocného personálu môže navádzať ku konaniu s neprijemnými dôsledkami.

Medzi príležitosťami alebo situáciami na spáchanie podvodu (sprenevery) patria:

- transakcie spriaznených strán,
- použitie viacerých auditorských firiem,
- váhavosť pri poskytovaní údajov,
- neustále problémy s regulačnými orgánmi,
- zložitá podniková štruktúra,
- nedostatočná vnútorná kontrola,
- časté zmeny kľúčových pracovníkov,
- veľké transakcie ku koncu roka alebo neobvyklé transakcie,
- výmena úverového pracovníka.

Charakter, jeden z piatich úverových faktorov (C – faktorov, keďže v anglickom jazyku sa všetkých päť faktorov začína písmenom C – Character, Capacity, Capital, Collateral, Conditions), prešiel v posledných desaťročiach výraznými zmenami. Podľa tohto základného faktora žiadateľ musí mať ucelenú predstavu a schopnosť pre zodpovedné vedenie podnikú, ktorému má byť úver poskytnutý. Len veľmi ťažko možno určiť, do akej miery bude jednotlivec dodržiavať morálne zásady pod vplyvom silného tlaku.

Veľmi dôležitá je osobná čestnosť a serióznosť, preto si treba všimnúť charakteristické prejavy naštrbenej poctivosti, ku ktorým možno zaradiť:

- zdôvodňovanie nevyspytateľného alebo protichodného správania sa,

- slabý morálny profil,
- tendenciu „prevracať kabát“ pre vlastný prospech,
- nestálosť,
- snahu poraziť systém,
- kriminálnu minulosť alebo utajovanie minulosti,
- nepriaznivú klasifikáciu úverovej spoľahlivosti alebo nepriaznivú finančnú situáciu.

Pozor na informácie

Jednou zo základných povinností úverového pracovníka je dbať o získanie aktuálnych, presných a overiteľných informácií, aby mohol zodpovedne určiť oprávnenosť požiadavky žiadateľa, rozsah financovania (úveru) a bonitu klienta. Najväčšia pravdepodobnosť, že úverový pracovník dostane zavádzajúce finančné výkazy, je u uchádzača o úver, ktorý:

- sa ocitol vo finančných problémoch,
- je v začiatkoch podnikania,
- chce zmeniť veriteľa (banku),
- pri čerpaní úveru prekročil stanovené limity,
- porušuje jednu alebo niekoľko podmienok úverovej zmluvy.

Najbežnejšie metódy skreslenia finančných údajov sa uplatňujú pri:

- **inventári** – tým že sa vychádza z:
 - úplne vykonštruovaného úhrnu v súvahe,
 - neuplatneného odpísania poškodeného, chýbajúceho alebo zastaralého inventára,
 - kategorizácie častí (polotovarov) alebo prác vo fáze rozpracovanosti ako finalizovaného tovaru
 - zápisu neexistujúcich aktiv sfalšovaním výsledkov fyzickej inventúry.
- **pohľadávkach** – tým že sa:
 - zaučtujú tržby za tovar ešte pred skutočnou realizáciou jeho dodávky,
 - odloží účtovné zavedenie vráteného reklamovaného tovaru,
 - neuplatní odpísanie nedobytných pohľadávok,
 - vyhotoví fiktívne faktúry za predaný tovar,
- **odpisateľných aktívach** – tým že sa u niektorých uvedie nesprávna životnosť,
- **záväzkoch alebo časovo rozlíšených výdajoch** – tým že sa vychádza zo záznamov o pasivách, v ktorých sa vynechali pasíva súvisiace s nákupom inventáru alebo s daňou z objemu miezd či s daňou z príjmu.

Spôsoby predchádzania a odhalenia podvodu

Existuje viacero spôsobov, ako odradiť od podvodov a ako podvody odhalíť:

1. V rámci riadneho starostlivého postupu použitý kontrolný zoznam pri posudzovaní úveru pre nového klienta.

2. Požadovať kvalitatívnu úroveň finančných výkazov, ktorá zodpovedá objemu úveru, oceneniu rizika a typu. Žiadať informácie najmenej za posledné tri roky a posledný predbežný výkaz v čase založenia úverového vzťahu. Na ďalšie obdobie úverového vzťahu žiadať ročné a priebežné výkazy. Požadovať taktiež daňové priznania na dokladovanie priamych výkazov a výkazov s prepočítanými údajmi.

3. Navrhnuť uchádzačovi o úver, aby využil služby účtovníkov, ktorých úverový pracovník pozná a ktorí dobre poznajú problematiku jeho podnikania.

4. Pýtať sa na neobvyklé položky vo finančných výkazoch alebo na výrazné nárasty či poklesy. Zamerať pozornosť na podstatné rozdiely medzi predbežným výkazom za 11 mesiacov a výkazom z konca roka. Ak je opravných (vyrovnávajúcich) položiek na konci roka mnoho alebo sú podstatné, môže ísť o príznak neschopného účtovného (alebo iného) systému.

5. Porozprávať sa s hlavnými dodávateľmi uchádzača o jeho nevyrovnaných dlhoch, o platobnej disciplíne v minulosti, o problémoch v minulosti a názore na manažment. Treba zistiť, či nebol dodávateľ požiadaný, aby dočasne pozdržal platbu (šeky).

6. Presviedčať uchádzača, aby sa vykonávali vnútorné kontroly a tým obmedzili možnosti podvodu v rámci firmy.

7. Všímať si akúkoľvek neochotu poskytovať informácie všeobecného či finančného charakteru, najmä ak sa to stáva pravidlom.

8. Pýtať sa na pridružené spoločnosti a spoločnosti fungujúce v minulosti.

9. Hneď na začiatku treba overiť bilancie hlavných aktiv, napr. stamutie pohľadávok, súpisy zásob, súpisy zariadení a kontroly priamo na mieste. Spýtať sa na metódy hodnotenia. Požadovať od zákazníka nepretržitú verifikáciu týchto bilancií v budúcich finančných výkazoch.

10. Overiť vlastníctvo aktiv, aby sa potvrdilo, či vlastníkom aktiv je uchádzač o úver alebo nejaká tretia strana. Zistiť, či sú nejaké aktiva v spoločnom vlastníctve.

11. Zistiť, aké licencie a povolenia sú nevyhnutné pre činnosť firmy. Preveriť si, či sú v platnosti a nehrozí ich strata.

Niekoľko tipov na záver

Tipy na pomoc pri ochrane banky pred podvodom:

- Vykonajte neohlásené návštevy vo firme vášho klienta.
- Dbajte na to, aby ste sa vyznali v technickej terminológii predmetu podnikania vášho klienta.
- Za každých okolností vzneste svoje podozrenia v procese analýzy a uzatvárania úverovej zmluvy a neustále im venujte pozornosť i počas plnenia.
- Realizujte dôkladné previerky pozadia podniku a členov jeho vedenia.
- Pýtajte sa klienta dovtedy, kým nenaobdobudnete pocit, že ste úverový prípad starostlivo analyzovali a svojho klienta dobre poznáte.

Slovenská sporiteľňa, a. s., na FINEXE '96

V bankovníctve, ktoré predstavuje na Slovensku najdynamickejšie sa rozvíjajúce odvetvie, zaujíma Slovenská sporiteľňa, a. s., významné miesto. Jej prvá pobočka vznikla pred vyše 70 rokmi a bola po dlhé roky vnímaná ako stabilná a spoľahlivá sporiteľňa. Po piatich rokoch od získania licencie pôsobí ako komerčná banka a dva roky po transformácii na akciovú spoločnosť možno konštatovať, že to nie je iba dlhoročná tradícia, ktorá sa dostala do povedomia širokej verejnosti, ale aj kvalita služieb univerzálnej komerčnej banky, ktorá je schopná obstáť aj v súčasnej tvrdej konkurencii.

Aj rok 1995 bol pre Slovenskú sporiteľňu, a. s., úspešný. Svedčí o tom nielen dosiahnutý zisk, ale aj skutočnosť, že dnes už jej klienti reprezentujú všetky základné skupiny. Okrem už tradičných klientov z radov obyvateľstva a malých a stredných podnikateľov oslovuje široká škála bankových produktov a služieb aj veľkých inštitucionálnych klientov. Slovenská sporiteľňa, a. s., patrí medzi tradičných vystavovateľov na veľtrhu FINEX.

A v tomto roku to bude v čase od 17. do 20. 9. 1996 už na 4. ročníku medzinárodného veľtrhu finančnictva, bankovníctva a poisťovníctva FINEX '96 v Dome kultúry v Banskej Bystrici. Expozícia Slovenskej sporiteľne, a. s., tradične bude aj v tomto roku situovaná na rovnakom mieste.

O tom, že sme Vaša banka, Vás presvedčíme našou ponukou produktov a služieb na urýchlenie a zefektívnenie Vašich každodenných peňažných operácií.

Radi by sme Vás aj touto cestou bližšie informovali o tomto podujatí. Začneme hádam od najmenšieho klienta. Napriek tomu, že v tohtoročnej expozičii pre deti do 15 rokov so samostatnou expozičiou neuvažujeme, po skúsenostiach z minulých ročníkov sme sa rozhodli, že pre deti pripravíme osobitný program pred hotelom LUX. Detskú atmosféru budú dotvárať postavičky v rozprávkových odevoch a po prvýkrát aj maskot sporiteľne SPORKO.

Pre mládež a študentov je ponuka zameraná na študentský sporozírový účet, kartové produkty a úvery pre študentov. Na veľtrhu for-

SLOVENSKÁ SPORITEĽŇA

Vaša banka

mu poradenstva spojenou s „promotion“ chceme hľadať návod na riešenie konkrétnych problémov, ktoré študentov trápia, ako je nový školský rok – úvery na štúdium a s tým spojené využitie sporozírového účtu. Pre mládež sme pripravili aj anketu so zaujímavými cenami.

Pre ekonomicky činné obyvateľstvo sme v našej expozičii vyčlenili bloky – „ostrovčeky informácií“, kde bude možné s pracovníkmi Slovenskej sporiteľne, a. s., komunikovať predovšetkým na témy: Chcete nakupovať a nemáte vlastné úspory? Chcete moderne hospodáriť, bezpečne platiť a pohodlne nakupovať? Máte dočasne voľné peniaze a chcete

ich efektívne uložiť? Rozhodli ste sa využiť šancu na kapitálovom trhu? Samozrejme, že okrem priamej komunikácie s klientom, budú v našej expozičii k dispozícii informačné prospekty, dotykové monitory s informačným systémom pre klienta, bankomat a pod.

S akou ponukou prichádzame v tomto roku na FINEX pre malých a stredných podnikateľov? Aj táto časť expozičie je členená na „ostrovčeky informácií“, kde bude možné komunikovať s pracovníkmi Slovenskej sporiteľne, a. s. K dispozícii bude nová edícia informačných prospektov o službách, tematicky členených podľa strategických skupín klientov a okruhov problémov. Bude na tému, ktorú sme nazvali „Keď chce podnikateľ komplexný servis...“

Čo zahrnuje? Služby spojené s vedením účtu, homebanking, kompatibilné média, VISA karty - možnosť aj predbežného uzatvárania zmlúv, úvery, produkty ZPS, ponuku leasingových služieb Sporofinu a iné. V našej ponuke sme nezabudli ani na vybraných inštitucionálnych klientov.

V snahe sprostredkovať širokej verejnosti čo najaktuálnejšie informácie o ponuke našich produktov a služieb, dovoľujeme si Vás srdečne pozvať do priestorov našej expozičie na medzinárodnom veľtrhu FINEX '96.

Tešíme sa na Vašu návštevu v expozičii Slovenskej sporiteľne, a. s., na medzinárodnom veľtrhu FINEX '96 v Dome kultúry na 1. poschodí v Banskej Bystrici.

Kontaktná adresa:

SLOVENSKÁ SPORITEĽŇA, a. s.

Suché Mýto 4
816 07 Bratislava
Slovenská republika

Tel: (42-7) 520 4500
SWIFT: SLSP SKBX

TELERATE: 39634
REUTERS: SVBR, SVBS

Fax: (42-7) 520 4009
Clearing: SLSP SC

REUTERS DEALING: SLOV REUTERS IFO PAGES: SVBR, SVBS, SVBT, SVBU
CREDIT RATING: TBW-BREE, IC-B/C, LC-1

ŠPANIELSKÉ KRÁĽOVSTVO

HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ ŠPANIELSKEJ MENY

Státne zriadenie

Španielsko je konštitučná monarchia. Kórtesy (parlament) tvorí Senát (horná komora) a Poslanecká snemovňa (dolná komora). Senát sa skladá z 208 senátorov volených na štyri roky a ďalších 49 senátorov volených nepriamo autonómnymi komunitami. Poslanecká snemovňa má 350 členov volených priamo na štyri roky podľa systému pomerného zastúpenia. Kráľ vymenúva ministerského predsedu zo strany, ktorá má v parlamente väčšinu, ten zase vymenúva radu ministrov (vládu), ktorá sa zodpovedá Poslaneckej snemovni. Každá zo 17 autonómnych komunít má svoj vlastný zákonodarný zbor.

Prírodné podmienky

Na severe Španielska sa rozprestiera horatá oblasť, ktorá sa ťahá od Pyrenejí, oddeľujúcich Španielsko od Francúzska, cez Kantábrjské vrchy do Galície na pobreží Atlantiku. Veľkú časť územia zaberá centrálna plošina Meseta. V Andalúzii na juhu leží masív Sierra Nevada s najvyšším štítom na španielskej pevnine, 3 478 m vysokým Mulhacénom. K dôležitým nížinám patrí údolie rieky Ebro na severovýchode, pobrežná nížina okolo Valencie na východe a údolie rieky Guadalquivir na juhu. Baleárske ostrovy v Stredozemnom mori tvoria štyri hlavné ostrovy – Mallorca, Menorca, Ibiza a Formentera – a sedem oveľa menších ostrovov. Kanárske ostrovy tvorí päť veľkých ostrovov – Tenerife, Fuerteventura, Gran Canaria, Lanzarote a La Palma – dva menšie ostrovy a šesť ostrovčekov. Pico del Teide na Kanárskych ostrovoch je najvyšším štítom Španielska (3 716 m). Dôležité rieky sú Tago 1007 km a Ebro 910 km. Podnebie na juhovýchode je stredomorské s horúcimi letami a miernymi zimami. Vnútrozemie, ktoré je suché, má kontinentálne podnebie s teplými letami a chladnými zimami. Pyreneje majú studené alpské podnebie a severozápadná časť územia (Galícia) vlhké oceánske so studenými letami.

Hospodárstvo

Vyššie 10% ekonomicky činného obyvateľstva pracuje v poľnohospodárstve. Hlavnými plodinami sú jačmeň, pšenica, cukrová

repá, citrusové plody a hrozno (na výrobu vína). Asi 20% pôdy zaberajú pasienky pre dobytok. Od 60. rokov sa prudko rozvíja priemyselná výroba. Dôležitými odvetvami sú automobilový, textilný, metalurgický, lodiarsky, strojársky a chemický priemysel a výroba plastických látok. V krajine pretrvávajú vysoká nezamestnanosť. Významné

Prímorský štát na juhozápade Európy zaberajúci väčšiu časť Pyrenejského polostrova medzi Atlantickým oceánom a Stredozemným morom. Súčasťou Španielska sú aj Baleáry, Kanárske ostrovy a enklávy v severnej Afrike (Ceuta, Melilla). Španielsko je parlamentná monarchia s rozlohou 504 782 km² (50. miesto na svete), s počtom obyvateľov 39 214 000 (28. miesto), hlavné mesto Madrid. Španielsko je členom OSN, EÚ, OECD, NATO. Úradným jazykom je španielčina (kastilčina), ďalej sa používa katalánčina, galicijčina a baskičtina.

postavenie má bankovníctvo a obchod. Veľkým zdrojom devíz je turistický ruch: každoročne navštívi Španielsko, predovšetkým rekreačné oblasti pri Stredozemnom mori. Baleárske a Kanárske ostrovy vyše 30 miliónov zahraničných turistov.

Menové informácie

Menová jednotka je 1 peseta (Peseta) = 100 centimov (Centimos). ISO kód ESP. Adresa emisnej banky: Banco de España, Alcalá 50, 28014 Madrid, España.

História

V 8. stor. pred n. l. boli na pobreží Stredozemného mora založené grécke osady, v 7. stor. pred n. l. sa na Iberskom polostrove usadili keltské kmene. V 6. stor. pred n. l. tu založili kolónie Kartáginci (okrem iných i Barcelonu, Cartagenu a Alicante). Od druhej púnskej vojny začali Pyrenejský polostrov postupne anektovať Rimanovia a vytvorili tu provinciú Hispaniá. Ich vláda trvala až do vpádu germánskych kmeňov v 5. stor. n. l. Do 7. stor. ovládli takmer celý Pyrenejský polostrov Vizigóti a jeho obyvateľstvo prijalo kresťanstvo. Nasledoval vpád moslimských Arabov z Maroka, ktorí dobyli väčšinu polostrova a založili v Córdoba močný emirát, neskôr kalifát. Córdoba sa stala jedným z najvýznamnejších miest islamského sveta. Keď začali v 11. stor. malé kresťanské kráľovstvá na severe Španielska rozširovať svoje územie

smerom na juh do moslimských oblastí, rozpútal sa zdĺhavý zápas o znovudobytie stratených území (reconquista). Astúria bola síce prvým španielskym kresťanským štátom, ktorý porazil Maurov v bitke pri Covadonga (722), ale r. 1035 už stáli na čele reconquisty Kastília, Aragónsko a Navarra. Do 13. stor. ostala v moslimských rukách iba Granada.

K zjednoteniu Španielska (1469) došlo po sobášii Ferdinanda II. (po r. 1479 kráľ Aragónska) s Izabelou I. (po r. 1474 kráľovná Kastílie). Domáce i medzinárodné pomery sa rýchlo a výrazne zmenili. R. 1492 bola od Maurov naspäť vydobytá Granada a takmer súčasne sa začal i neuveriteľný rozmach španielskej moci v zámorí. Španielski panovníci podporovali zámoorské plavby a získali obrovské územia v Strednej a Južnej

Amerike. R. 1516 sa kráľom Španielska stal Karol I. Jeho nástupom nadobudli dominujúce postavenie v Európe Habsburgovci. Po Karolovej abdikácii r. 1555 sa ríša rozdelila medzi španielsku a rakúsku vetvu Habsburgovcov. Po holandskej revolúcii a vzniku nezávislého Nizozemského štátu sa územie španielskeho panovníka opäť zmenšilo. R. 1700 vymrela španielska vetva Habsburgovcov a prvým španielskym kráľom z dynastie Bourbonovcov sa stal Filip V., vnuk francúzskeho kráľa Ľudovíta XIV. Vo vojne o španielske následníctvo stratilo Španielsko ďalšie državy vrátane Belgicka, Luxemburska, Lombardska, južného Talianska a Sardínie. Gibraltar postúpilo Británii. Bourbonští panovníci však zaviedli v silne konzervatívnej krajine určitý stupeň reforiem a myšlienky osvietenectva. R. 1808 dosadil Napoleon na španielsky trón svojho brata Jozefa, ale španielsky odpor bol veľmi silný a r. 1814 prinútil britské a španielske vojská Francúzov odísť. Ferdinand VII. po svojom návrate na trón r. 1814 obnovil absolutizmus a zrušil liberálnu konštitúciu zavedenú v čase jeho neprítomnosti. Za jeho vlády prišlo Španielsko o kolónie v Latinskej Amerike, ktoré využili oslabenie krajiny a vyhlásili nezávislosť. V prvej polovici 19. stor. zažilo Španielsko viaceré zápasy o moc medzi liberalistami a monarchistami. V karlosovských vojnách privrženci kráľovnej Izabely II., dcéry Ferdinanda VII., bojovali proti jej strýkovi Donovi Carlosovi a jeho potomkom, ktorí si robili nárok na trón. Izabela bola počas revo-

lúcie r. 1868 zvrhnutá. Nasledovalo krátke obdobie konštitučnej monarchie na čele s talianskym princom a pokus vytvoriť republiku. Po španielsko-americkej vojne r. 1898 stratila krajina posledné významné kolónie – Kubu, Filipíny, Guam a Portoriko. Počas 1. svetovej vojny vzrástlo v Španielsku, ktoré zostalo neutrálne, sociálne napätie. Mnoho rozličných síl, ktoré sa postavili proti monarchii a hrozba občianskej vojny mali za následok abdikáciu Alfonza XIII. (1931). Mier nasledujúcej republiky netrval dlho. R. 1936 povstali proti novozvolenej republikánskej vláde armádni generáli. V krutej španielskej občianskej vojne bojovali nacionalisti vedení generálom Franciscom Francom proti republikánom. R. 1939 Franco zvíťazil a stal sa vládcom. V 2. svetovej vojne bolo Španielsko neutrálne, i keď bolo závislé od Nemecka. Po r. 1945 kládol Franco dôraz na antikomunistickú politiku, ktorá jeho režimu v čase studenej vojny získala určité medzinárodné uznanie na Západe. R. 1969 vymenoval Franco za svojho nástupcu Juana Carlosa, vnuka Alfonza XIII. Po Francovej smrti (1975) sa obnovila monarchia a kráľ umožnil prechod k demokracii zriadením konštitučnej monarchie (1978). R. 1982 vstúpilo Španielsko do NATO a zvolilo si vládu socialistov. Od 1. januára 1986 je členom ES.

História meny

Strieborné mince z gréckych kolónií na Sicílii, z južného Talianska a Francúzska obiehali na časti územia Španielska od 5.

stor. pred n. l. Gréci sa usadili aj v Španielsku a v 4. stor. pred n. l. začali s razbou menších strieborných mincí, pravdepodobne v meste Emporion (Ampurias). Počas 3. stor. pred n. l. sa používanie mincí rozšírilo na celé územie polostrova a objavili sa aj razby z bronzu a zlata. Pestrý etnický pôvod obyvateľov Španielska v tej dobe odráža široká paleta použitých dizajnov, jazykov, nápisov a váhových štandardov mincí. V r. 237 pred n. l. prešiel španielskym územím kartágin-ský vojvodca Hamilkar Barca so svojim vojskom. Jeho mince a mince jeho syna Hanibala sa zaraďujú do hispánsko-púnkeho obdobia. Hlavná mincovňa kartágincov bola v Carthago Nova (Cartagena). V r. 218 až 200. pred n. l. sa územie Španielska stalo miestom mnohých významných bitiek v druhej púnkej vojne medzi Rímom a Kartágom. Po porážke kartágincov Rimania vytvorili dve provincie Hispania Citerior na severe a Hispania Ulterior na juhu polostrova. Nasledujúcich 600 rokov zostal Iberský polostrov pod nadvládou Rimanov. V 2. stor. pred n. l. sa začína raziť iberský denár zo striebra podľa vzoru rímskych denárov s iberskými nápismi. V niektorých oblastiach sa razili iba strieborné, v iných iba bronzové mince a v ďalších obiehali oba typy spoločne s rímskymi striebornými a bronzovými mincami. Počas vojny medzi Rímom a rebelujúcim Sertoriom (80–72 pred n. l.) a v období občianskej vojny prudko vzrástol počet razených mincí. Za cisára Augusta (31 pred n. l. – 14 n. l.) sa na španielskom území razili rímske zlaté aurey,

strieborné denáre a bronzové razby. Posledné oficiálne rímske razby zo Španielska pochádzajú z obdobia vlády cisára Galbu (68–69). Dokonca ani po decentralizácii rímskeho mincovníctva v 3. a 4. stor. v Španielsku nepracovala žiadna mincovňa. Po rozpade Rímskej ríše na územie vtrhli rôzni dobyvatelia: Vandali, Alani, Suevi a Vizigóti. V 5. a 6. stor. barbarské mince kopirovali rímske vzory. Prvý kráľ známy na minciach bol Rechiar zo Suevi (438–448), ktorý razil zlaté mince: solidus a triens. V krátkom období, keď byzantský cisár Justinian opäť dobyl západné provincie, na juhu územia razil byzantské triensy. Od r. 580 vizigótski králi so sídlom v Toledu, ktorí ovládli celý Iberský polostrov, pokračovali v razbe triensov. V tom čase pracovalo viac ako 80 miestnych mincovní. V r. 711–712 Arabi zničili Vizigótske kráľovstvo a bol vytvorený emirát s jedinou mincovňou al-Andalus v Cordobe, kde sa razili mince Umayyovcov – zlaté dináre, strieborné dirhemy a bronzové falsy. Po r. 1031 sa emirát rozpadol a vytvorilo sa viac ako 30 maličkých štátov. V mnohých z nich sa razili menšie množstvá zlatých mincí, najmä diely dinára, ale prevažovali strieborné razby. Od r. 1096 sa na území Španielska krátko razili mince almoravidských panovníkov: zlaté dináre a nové strieborné quiraty a od r. 1147 do r. 1212 mince Almohadovcov v Seville so štvorcovými striebornými dirhamami. Postupne boli Arabi vytlačení a v r. 1492 stratili aj posledné mesto Granadu. Malé severné kresťanské kráľovstvo Astúria, ktoré viedlo reconquis-

Iberokelti, Hispania Ulterior – Obulco, bronzová minca z r. 125–100 pred n. l. s latinskou legendou na averze a iberskou legendou na reverze, averz, reverz

Almohadovci, reverz strieborného anonymného štvorcového dirhemu, obchodnej mince španielskych kresťanských štátov z 13.–15. stor., imitujúcej dirhemy dynastie Fatimovcov, mincovňa Millares.

Španielsko-americké koloniálne razby: Hispaniola (dnes Haiti), Karol I. a Johanna (1516–1555), medené 4 maravedi bez letopočtu z obdobia po r. 1542, mincovňa Santo Domingo, reverz

Španielsko-americké strieborné razby, tzv. hrubé mince (angl. cob money, špan. costados). Vľavo hore: Filip II. (1556–1598), 4 real bez letopočtu, mincovňa Lima (Peru), skúšač Deigo De La Torre (1577–1588), známy vysokou kvalitou svojich mincí, averz. Vpravo hore: Filip IV. (1621–1665), 8 real z obdobia 1630 až 1651 (letopočet nečitateľný), mincovňa Potosí (Bolívia), averz.

Dole: Filip III. (1598 až 1621), 1 real z obdobia r. 1608 až 1609 (letopočet nečitateľný), mincovňa Mexico City (Mexico), averz

Ferdinand II. Aragóňsky a Izabela I. Kastílska (1469–1504), 1 real bez letopočtu, mincovňa Segovia, averz, reverz

Filip III. a IV. (1598–1665), medené 2 maravedi s viacerými vyrazenými kontramarkami – značkami, ktorými sa označovalo zvýšenie jeho hodnoty postupne na 3 a 4 maravedi (na averze) a na 6 maravedi (na reverze) s uvedeným dátumom kontramarkovania 1655

RENTABILITA KOMERČNÝCH BÁNK

ZISK KOMERČNEJ BANKY – VÝSLEDOK AJ PREDPOKLAD JEJ ÚSPEŠNOSTI

Ing. Dušan Preisinger
Inštitút menových a finančných štúdií
Národná banka Slovenska

Zisk komerčnej banky patrí k ukazovateľom, ktoré sú stredobodom pozornosti pri jej hodnotení. Z pohľadu akcionárov určuje mieru zhodnotenia ich investícií. Pre veriteľov poskytuje základnú informáciu o schopnosti banky dosahovať čistú úrokovú a neúrokovú maržu na úrovni, ktorá zabezpečuje úrokový výnos minimálne ročných terminovaných vkladov, vyšší ako ročná miera inflácie. Súčasne však poskytuje základné informácie pre samotnú banku nielen z hľadiska jej konkurencieschopnosti, ale tiež ako rozhodujúci zdroj na krytie predpokladaných strát z aktívnych obchodov a najlacnejší zdroj ekonomického rastu banky.

Preto je pochopiteľné, že pri analýzach ekonomickej pozície komerčných bánk a sledovaní ekonomickej stability bankového sektora ako celku sa pozornosť sústreďuje na schopnosť akumulovať vnútorné zdroje práve riadením rentability a projektovaním jej budúceho vývoja. Tento fakt je, podobne ako v ostatných krajinách realizujúcich reštrukturalizáciu bankového sektora, podporený skutočnosťou, že dominantným ekonomickým problémom reštrukturalizácie je ozdravenie úverového portfólia. Reálna kvantifikácia predpokladaných úverových strát je východiskom pre určenie nevyhnutnej miery zisku vyjadrenej ukazovateľom ROA (zisk/priemerná hodnota aktív). Pritom je potrebné predpokladať, že rozhodujúca fácha ozdravenia úverového portfólia bude (a v súčasnosti jednoznačne je) orientovaná na bankový sektor.

V nasledujúcej analýze sa chceme venovať vývoju tých ekonomických vzťahov, ktoré v rozhodujúcej miere ovplyvňujú rentabilitu komerčných bánk. Pri analýze výkazu ziskov a strát a jeho vzťahu k bilančnej štruktúre sa nevyhnutne pracuje s individuálnymi údajmi, ktoré charakterizujú obchodnú politiku, ale aj predpokladaný vývoj ekonomickej pozície banky. Z uvedeného dôvodu všetky údaje a na základe nich definované trendy sú agregované na úroveň bankového sektora ako celku. Napriek tomuto obmedzeniu je možné prijať niekoľko záverov s dostatočnou vypovedacou schopnosťou a súčasne možno porovnať konkrétne banky s priemernými agregovanými hodnotami.

Vplyv štruktúry aktív na vývoj rentability komerčných bánk

Jedným z faktorov, ktorý ovplyvňuje štruktúru bankových aktív je ich ziskovosť. Pri určitom zjednodušení možno povedať, že bankové aktíva sú umiestňované na relatívne samostatných fi-

nančných trhoch. Cena aktív na týchto trhoch je v rozhodujúcej miere ovplyvňovaná vzťahom dopytu a ponuky. V štandardnom bankovom prostredí (pri abstrahovaní jednorazových výkyvov), kde mechanizmus prelievania kapitálu v dlhodobom časovom horizonte v podstate vyrovnáva ziskovosť jednotlivých aktív, je vzťah medzi štruktúrou aktív a výslednou rentabilitou banky menej pevný. Rentabilita viac závisí od schopnosti maximálnej eliminácie rizík aktívnych operácií a zabezpečenia súladu medzi aktívami a pasívami, ktorý vyúsťuje do požadovanej úrovne likvidity.

Odlíšne je ekonomické prostredie, v ktorom sú umiestňované bankové aktíva v etape transformačného procesu. Na jednej strane má podniková sféra zvýšené nároky na úverové zdroje, na druhej strane však má túto požiadavku voči bankovému sektoru, ktorý sa musí vysporiadať s požiadavkou rýchleho kapitálového dovybavenia a potrebou dosiahnuť aspoň minimálnu hodnotu štandardnej likvidity. Dôsledkom týchto skutočností je pomerne vysoký rozdiel v cene agregovaných skupín aktív.

Vývoj rentability bankového sektora v rokoch 1993 až 1995 bol ovplyvnený prioritnou orientáciou bánk na dosiahnutie štandardnej likvidity vyjadrenej úrovňou kapitálovej primeranosti. Východisková úroveň kapitálovej vybavenosti bola veľmi nízka (podiel vlastného kapitálu na bilančnej hodnote aktív sa pohyboval do hodnoty 1,22 %), v dôsledku čoho kapitálová primeranosť dosahovala hodnotu 1,72 %, čo predstavuje takmer pätinu požadovanej minimálnej miery likvidity. Potreba čo najskôr zvýšiť hodnotu kapitálovej primeranosti sa premietla do zmeny štruktúry rizikovo vážených aktív. Táto tendencia bola ovplyvnená viacerými faktormi:

- Podiel výnosových aktív na celkových aktívach sa približuje k 90 %. Ku koncu roku 1993 mal hodnotu 88,3 % a ku koncu roku 1994 dosiahol 88,7 %. V priebehu roku 1995 sa na prírastku bilančnej hodnoty podieľali výnosové aktíva vo výške 96,4 %, v dôsledku čoho vzrástol ich podiel na 89,9 %. Bankový sektor

teda z hľadiska členenia aktív na výnosové a nevýnosové nemá priestor na rast rentability.

• Bilančná hodnota bankového sektora za uvedené obdobie vzrástla o 227 075 mil. Sk, čo predstavuje index rastu 161,2 %. V rámci tohto prírastku predstavoval index rastu

vlastného kapitálu 164,8 %, pri indexe rastu základného imania 180,7 % a zisku 171,6 %. Porovnanie týchto hodnôt potvrdzuje, že v štruktúre vlastného kapitálu nedošlo k výrazným zmenám. Rozhodujúce však je, že rast vlastného kapitálu sa v podstate približuje rastu aktív, čo znamená, že zvyšovanie kapitálovej primeranosti v minimálnej miere ovplyvnil rast kapitálovej vybavenosti bankového sektora.

• Bankový sektor dosiahol v roku 1993 rentabilitu vyjadrenú ukazovateľom ROA vo výške 0,67 %. Je teda zrejmé, že akumulácia vlastného kapitálu dostatočnou tvorbou masy zisku neumožňovala dosiahnuť kapitálovú primeranosť za predpokladané obdobie troch rokov (1994 – 6,75 %, 1995 – 7,25 %, 1996 – 8,0 %).

Rast kapitálovej primeranosti sa z týchto dôvodov zabezpečoval najmä zmenou štruktúry rizikovo vážených aktív (RVA). Úvery, medzibankové aktíva a aktívne operácie s cennými papiermi predstavujú v súčasnosti 98 % výnosových aktív.

Zmena štruktúry aktív, ktorá je ovplyvnená ich všeobecnou rizikovosťou a následne ziskovosťou, sa súčasne prejavila aj v štruktúre RVA, čo dokumentujú údaje v tabuľke na začiatku strany.

Relatívny pokles úverov kompenzovali operácie s cennými papiermi vo výške 98,2 %. Pritom približne 95 % portfólia aktívnych operácií s cennými papiermi predstavujú štátne cenné papiere a pokladničné poukážky NBS. Rizikovo vážené aktíva s rizikovou váhou „100“ boli teda nahradené aktívami s rizikovou váhou „0“. Prejavilo sa to vo vývoji vzťahu „RVA/aktíva“:

	1993	1994	1995
Rizikovo vážené aktíva (mil. Sk)	308 167	312 402	324 603
RVA/aktíva	0,681	0,619	0,541

Uvedené údaje potvrdzujú umiestnenie prírastku do menej rizikových aktív, prepočítaná hodnota rizikovo vážených aktív sa za hodnotené obdobie znížila o 83 637 mil. Sk. Pritom sme abstrahovali od podsúvahových záväzkov, ktoré sú súčasťou RVA a ich hodnota rastie, pričom dominantné postavenie majú najmä bankové záruky s faktorom konverzie „1“. Vplyv štruktúry aktív na uvedený relatívny pokles hodnoty RVA je teda ešte výraznejší. Tento vývoj je sprevádzaný poklesom hodnoty kapitálu pre kapitálovú primeranosť, čo je spôsobené najmä presunom zdrojov na krytie úverových strát z rezervných fondov (ktoré sú súčasťou kapitálu) do opravných položiek na základe klasifikácie (ktoré nie sú súčasťou kapitálu). **Prakticky tak jediným reálnym zdrojom zvyšovania kapitálovej primeranosti za bankový sektor ako celok bola uvedená zmena štruktúry RVA.**

Vzťah medzi zmenou štruktúry výnosových aktív a vývojom kapitálovej primeranosti je logický. Cieľom tejto analýzy nie je definovať postavenie bankových aktív v makroekonomických finančných tokoch. Je zrejmé, že rozloženie 538 925 mil. Sk cudzích zdrojov, ktoré bankový sektor spravuje a zhodnocuje vo forme aktív, ovplyvňuje cenu jednotlivých aktív. Súčasne tiež

	Podiel v štruktúre aktív k 1.1.1993 v %	Relatívny kumulovaný prírastok (+), úbytok (-), v mil. Sk			Podiel v štruktúre aktív k 31.12.1995 v %
		1993	1994	1995	
Úvery	68,4	-13 725	-44 667	-59 691	56,0
Medzibankové aktíva	26,1	+7 186	+9 528	+1 082	26,3
Cenné papiere	5,5	+6 539	+35 139	+58 609	17,7

výrazne ovplyvňuje finančné toky podľa toho, kam peňažné prostriedky stiahnuté z ekonomického prostredia umiestni, resp. koľko ich do ekonomického prostredia vráti. Je zrejmé, že trendy, ktoré charakterizujú obchodnú politiku bankového sektora ako celku, sú v rozhodujúcej miere stimulované snahou zabezpečiť likviditu. To znamená, že v maximálnej miere štruktúra aktív je výsledkom všeobecnej miery rizika jednotlivých druhov aktív. Neštandardne vysoký rozdiel medzi rizikovou úverov na jednej strane a ostatných výnosových aktív na druhej strane je všeobecne známy. V tejto súvislosti je preto potrebné analyzovať vzťah medzi likviditou a rentabilitou, to znamená, aký dopad má zmena štruktúry aktív vynútená potrebou zabezpečiť likviditu na vývoj ROA.

Tento vzťah je potrebné posúdiť z dvoch vzájomne prepojených pohľadov. Na jednej strane ide o úrokovú výnosovosť aktíva a zistenie, do akej miery kalkulácia úrokovej sadzby rešpektuje úrokové náklady, prevádzkové náklady a zakalkulovanú ziskovú maržu banky. Na druhej strane však musí výnosový úrok rešpektovať aj kvantifikáciu strát vyplývajúcich z návratnosti aktíva vo výške, ktorá zabezpečí požadovanú výslednú ziskovosť tohto aktíva.

Zmena štruktúry aktív sa premietla do vývoja ich priemernej úrokovej výnosovosti:

v hal./1 Sk aktíva

	1993	1994	1995
Úroková výnosovosť úverov	14,9	14,7	14,8
Úroková výnosovosť medzibankových aktív	12,6	10,7	10,5
Úroková výnosovosť cenných papierov	14,3	7,3	6,9
Priemerná úroková výnosovosť	14,2	12,9	12,5
ROA	0,67	0,67	0,87

Pokles priemernej úrokovej výnosovosti je sprevádzaný rastom ziskovosti aktív. Potvrdzuje skutočnosť, že straty z úverov neumožňuje vykryť ani relatívne vysoká a počas celého obdobia stabilizovaná priemerná úroková miera úverov. V rovnakom smere ako na likviditu pôsobí zmena štruktúry aktív aj na rentabilitu bankového sektora.

Možno to dokumentovať aj na vývoji korelačných koeficientov, ktoré vyjadrujú vzájomnú závislosť medzi ROA a podielom týchto výnosových aktív na bilančnej hodnote:

Korelácia	Koeficient korelácie		
	1993	1994	1995
Úvery/bilančná hodnota ↔ ROA	-0,1937	0,2938	-0,4171
Medzibankové aktíva/bilančná hodnota ↔ ROA	0,1848	0,1201	0,3498
Cenné papiere/bilančná hodnota ↔ ROA	0,1769	0,1504	0,0701

Korelačný koeficient sa pohybuje v intervale <-1, 1> a vypovedá o vzájomnom vzťahu v dvoch úrovniach. Čím je jeho hodnota

vyššia, tým je závislosť pevnejšia a dokumentuje úzky vzťah. Súčasne kladná hodnota vyjadruje priamu a záporná nepriamu závislosť. Hodnoty korelačných koeficientov uvedené v tabuľke potvrdzujú, že vysoká úroková výnosovosť aktíva sa nemusí premietnuť do jeho ziskovosti pri existencii vysokej všeobecnej miery rizika. Je teda možné prijať tieto závery:

- Úverové portfólio bankového sektora, ktoré je charakterizované neštandardne nízkou návratnosťou, negatívne ovplyvňuje vývoj rentability bankového sektora ako celku. Pomerne vysoká hodnota záporného korelačného koeficientu potvrdzuje, že ani vysoká úroková sadzba z úverov neumožňuje vykryť straty kvantifikované tvorbou opravných položiek na základe klasifikácie úverov. Rozkolísanosť korelačného koeficienta v priebehu rokov je ovplyvnená dvoma faktormi. Zvýšená úverová angažovanosť bánk so zahraničným kapitálom a pobočiek zahraničných bánk v roku 1994 predstavovala zvýšenie priemernej bilančnej hodnoty ich úverového portfólia o 17 928 mil. Sk, čo predstavuje index rastu 160,3%. Je teda pochopiteľné, že táto hodnota nových úverov zvýšila podiel štandardných úverov, čím krátkodobou pozitívne ovplyvnila štruktúru úverového portfólia z hľadiska rizikovosti znížením ukazovateľa „opravné položky/úvery“. Samozrejme, že sa tým znížila hodnota ukazovateľa „opravné položky/celkové náklady“ a v priamej väzbe sa zvýšila hodnota ukazovateľa „výnosy/opravné položky“. To znamená, že na 1 Sk opravných položiek sa dosiahla vyššia hodnota výnosov, v úrokovej kalkulácii predstavovali opravné položky menší podiel, s priamym dopadom na výslednú rentabilitu. Preto korelačný koeficient dosiahol kladnú hodnotu. Naopak, v roku 1995 najmä uplatnenie novej metodiky, ktoré sprisnilo prístupy oceňovania úverových rizík (zo strany komerčných bánk sú časté hlasy kritizujúce vysokú prisnosť, avšak ekonomická pozícia úverových dlžníkov ovplyvnená rozvetveným refazcom platobnej neschopnosti vyžaduje zreálnif úverové riziko), sa prejavilo v raste zápornej hodnoty korelačného koeficientu.

- Medzibankové aktíva a aktívne operácie s cennými papiermi sú aj pri poklese výnosovosti ziskové. Sú v podstate v súčasnosti jediným zdrojom masy zisku. V priebehu sledovaného obdobia zvýšili masu zisku bankového sektora o 4,4 mld. Sk. Pritom si treba uvedomiť, že rozhodujúcu výslednú masu zisku (85 %) vytvorili najmä operácie s cennými papiermi. Relatívne vysoká priemerná výnosovosť medzibankových aktív a jej pozitívny dopad na rentabilitu vyjadrený korelačným koeficientom 0,3498 má individuálny ekonomický efekt len v prípade bankových subjektov orientovaných na aktívne medzibankové operácie. Z pohľadu bankového sektora ako celku sa výnosy z medzibankových aktív kompenzujú nákladmi na medzibankové pasíva:

(v mil. Sk)	1993	1994	1995
Výnosy z medzibankových aktív	12 489	12 343	13 040
Náklady na medzibankové pasíva	12 206	13 548	11 203
Rozdiel	283	-1 205	1 837

Rozhodujúci vplyv na výsledný rozdiel je spôsobený abstrahovaním od medzibankových vzťahov medzi komerčnými bankami a NBS. Úroky z úverov a aktívnych operácií s cennými papiermi sú výnosy, ktoré bankový sektor získava z ekonomického prostredia na úhradu nákladov za zdroje poskytnuté nebankovými veriteľmi. Úroková marža z týchto aktív je čistým výnosom bankového sektora. Medzibankové aktíva zvyšujú rentabilitu bankového sektora ako celku len v prípade, že boli uplatnené na aktívne obchody mimo bankového sektora. To znamená, že výnosy banky – veriteľa, ktoré sú kompenzované nákladmi

banky – dlžníka sú sprevádzané výnosmi banky – dlžníka ziskovými z mimobankového prostredia.

- V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na funkciu medzibankových aktív, ktoré sa stávajú významným zdrojom na krytie likvidity zhoršenej úverovými stratami. Rast bilančnej hodnoty medzibankových aktív bol v roku 1995 vyšší ako rast bilančnej hodnoty úverov. To znamená, že tieto zdroje neboli umiestnené do úverov. Súčasne výnosovosť a výsledná ziskovosť MBA je vyššia ako výnosovosť cenných papierov. Využitie medzibankových zdrojov nie je teda ovplyvnené snahou zvýšiť rentabilitu (náklady medzibankových zdrojov sú vyššie ako výnosy operácií s CP), ale zlepšiť portfólio aktív.

- Vplyv úverového portfólia na výslednú rentabilitu bankového sektora možno dokumentovať aj na vývoji nasledujúcich ukazovateľov, v ktorých sme použili koeficient úverového rizika (KÚR). Ide v podstate o vzťah „opravné položky/úvery“, kde hodnota opravných položiek je daná klasifikáciou úverov a vyjadruje rizikovosť úverového portfólia za bankový sektor, to znamená, koľko strát sa predpokladá na 1 Sk poskytnutých úverov:

a) Korelačný koeficient vzťahu „výnosové aktíva/bilančná hodnota ↔ KÚR“ má hodnotu -0,42. Potvrdzuje, že pri raste úverového rizika klesá podiel výnosových aktív na bilančnej hodnote. Nevyhnutná tvorba opravných položiek spôsobuje nielen neefektívne využitie vlastných zdrojov, ale pohlcuje aj časť cudzích zdrojov. Voči nákladom na cudzie zdroje sa netvorí výnosy z výnosových aktív, pretože nové cudzie zdroje sú použité na plnenie splatných záväzkov banky.

b) Korelačný koeficient vzťahu „zisk/bilančná hodnota ↔ KÚR“ má hodnotu +0,79. Táto hodnota by mala byť záporná, pretože rast úverového rizika znižuje rentabilitu banky. Potvrdzuje to jednak vyššie uvedený vzťah, ale tiež skutočnosť, že tvorba opravných položiek znižuje bilančný zisk banky (v tejto súvislosti nemáme na mysli stanovenie zisku pre výpočet základu dane). Kladná hodnota je výsledkom toho, že bankový sektor ako celok nevytvára dostatočný objem opravných položiek, dôsledkom čoho je nekrytá strata. Znížená tvorba opravných položiek v porovnaní s jej reálnou potrebou sa premieta do vyššieho zisku. Tento zisk je v podstate fiktívny, lebo nahrádza nevytvorené opravné položky. Nie je zdrojom akumulácie vlastného kapitálu, čím skresľuje reálnu rentabilitu bankového sektora.

Možno teda konštatovať, že vplyv štruktúry aktív sa prejavuje nielen vo vývoji likvidity, ale aj rentability, pričom dominantnú úlohu zohráva reálna stratovosť úverového portfólia. Prejavuje sa to v obchodnej politike bankového sektora ako celku nielen z pohľadu riadenia aktív, ale aj cenotvorby bankových produktov. Hodnota ROA naznačuje, že makroekonomický priestor nevytvára dostatočné podmienky na akumuláciu vnútorných zdrojov na krytie strát v predpokladanom časovom horizonte troch rokov. Potvrdzuje sa tým nevyhnutnosť prijatia systému daňových a legislatívnych opatrení na akceleráciu tvorby požadovanej kapitálovej vybavenosti bankového sektora.

Vývoj štruktúry rentability bankového sektora

Okrem štruktúry aktív ovplyvňuje vývoj výslednej rentability banky optimálne premietnutie nákladov do ceny aktívnych operácií a služieb banky. Dominantné postavenie zohráva riadenie čistej úrokovej marže:

v %	1993	1994	1995
Podiel úrokových nákladov na celkových nákladoch	46,1	46,7	39,3
Podiel úrokových výnosov na celkových výnosoch	69,0	72,2	62,8

Je zrejme, že v štruktúre výnosov dominujú úrokové výnosy, ktoré okrem úrokových nákladov zohľadňujú prevádzkové náklady, ziskovú maržu a predpokladané straty z aktívnych obchodov banky. Výsledná rentabilita vyjadruje schopnosť banky dosiahnuť takú čistú úrokovú maržu, ktorá zabezpečí požadovanú ziskovú maržu pri pokrytí neúrokovej marže.

V štruktúre ROA a vo vývoji čistej úrokovej marže nastali zmeny najmä v roku 1995, čo je ovplyvnené už spomínanou zmenou štruktúry aktív v prospech aktív s nižšou úrokovou výnosovosťou. Pokles čistej neúrokovej marže sa premietol do rastu ROA. Je to ovplyvnené nižšou priemernou rizikovosťou výnosových aktív, pretože rastie podiel MBA a operácií s cennými papiermi, znižuje sa potreba tvorby opravných položiek, ktoré sú zahrnuté v neúrokových nákladoch.

Na vývoj čistej úrokovej marže má vplyv tiež vývoj vzťahu „vklady/úvery“.

	1993	1994	1995
Podiel úverov na výnosových aktívach	64,3	61,1	55,4
Podiel vkladov na cudzích zdrojoch	53,5	57,8	58,1

Úvery sú rozhodujúcou bilančnou položkou na strane aktív a vklady na strane pasív. To znamená, že nielen riadenie úrokových sadzieb úverov a vkladov sa premieta do čistej úrokovej marže, ale tiež vzájomný vzťah ich bilančných hodnôt:

	1993	1994	1995
Vklady/úvery	82,96	92,0	106,0

Kým do roku 1995 boli úvery kryté aj inými zdrojmi ako vkladmi, v súčasnosti sú vklady umiestňované do iných aktív. Výnosovosť týchto aktív je nižšia, v dôsledku čoho klesá čistá úroková marža. Tento pokles je ovplyvnený aj skutočnosťou, že úroková výnosovosť úverov sa dlhodobo výrazne nemení, no na druhej strane v roku 1995 vzrástla úroková nákladovosť vkladov o 13,25 % (z hodnoty 7,62 na hodnotu 8,63 hal. na 1 Sk vkladu).

Napriek tomu je však vplyv vývoja tohto vzťahu na ROA pozitívny, keďže pokles čistej úrokovej marže je sprevádzaný poklesom prevádzkovej nákladovosti aktív o 21,2 %. Z hľadiska výslednej efektívnosti však treba upozorniť na vplyv výnosovej účtovnej položky „použitie rezerv a opravných položiek“. V porovnaní s rokom 1994 vzrástla v roku 1995 za bankový sektor o 7 539 mil. Sk, kým recipročná nákladová položka „tvorba rezerv a opravných položiek“ vzrástla o 6 187 mil. Sk. Saldo vo výške 1 352 mil. Sk účtovne znižuje prevádzkovú nákladovosť. Súčasne treba uviesť, že značný podiel použitia rezerv nebol orientovaný na riešenie úverového portfólia, ale sa presunul zo všeobecných rezerv do opravných položiek na základe presunu štandardných úverov do iných skupín. To znamená, že časť tvorby opravných položiek nepredstavuje rast vnútorných zdrojov na krytie strát,

	1993	1994	1995
Čistá úroková marža = $\frac{\text{úrokové výnosy} - \text{úrokové náklady}}{\text{priemerné výnosové aktíva}}$	5,28	5,36	4,73
Prevádzková účinnosť = $\frac{\text{čistý úrokový príjem} + \text{neúrokové výnosy}}{\text{neúrokové náklady}}$	108,35	107,11	108,51
Štruktúra ROA			
a) $\frac{\text{úrokové výnosy} - \text{úrokové náklady}}{\text{aktíva}}$	4,69	4,82	4,14
b) $\frac{\text{neúrokové výnosy} - \text{neúrokové náklady}}{\text{aktíva}}$	-4,02	-4,15	-3,27
ROA	0,67	0,67	0,87

iba sa účtovne premiestnila.

Z hľadiska vývoja rentability bankového sektora možno pozitívne hodnotiť orientáciu bánk na intenzifikačné faktory rastu. Prejavuje sa to v umiestňovaní zdrojov za obdobie 31. 8. 1995 až 31. 3. 1996.

Prírastok bilančnej hodnoty je orientovaný výlučne do výnosových aktív a potvrdzuje ukončenie etapy uplatňova-

Ukazovateľ	Prírastok		Podiel na bilančnej hodnote	
	v mil. Sk	v %	31.8.1995	31.3.1996
Bilančná hodnota	50 668	10,02	-	-
Výnosové aktíva	48 866	11,14	0,89	0,90
Fixné aktíva	944	4,09	0,05	0,04

nia extenzívnych faktorov rastu. Prírastok výnosových aktív vo výške 48 866 mil. Sk sa dosiahol pri prírastku cudzích zdrojov vo výške 46 670 mil. Sk. To znamená, že na 2 196 mil. Sk výnosových aktív bol použitý vlastný kapitál bankového sektora. Efektívnosť tohto trendu je v tom, že kým k 31. 8. 1995 potreboval bankový sektor na 1 Sk výnosových aktív 1,02 Sk cudzích (teda úrokovovo zaťažených) zdrojov, k 31. 3. 1996 sa táto hodnota znížila na 1,01 Sk cudzích zdrojov. Čiastočne sa tým kompenzuje vplyv poklesu priemernej výnosovosti aktív.

Reálna rentabilita bankového sektora je negatívne ovplyvňovaná zvyšovaním hodnoty nevyinkasovaných úrokov. Aj pri skreslenom vykazovaní nevyinkasovaných úrokov vzrástli za prvý štvrtrok 1996 úrokové pohľadávky o 3,8 %, čo predstavuje fiktívny zisk (úverové pohľadávky vzrástli o 2,1 %). Ide o problém, ktorý si vyžaduje zvýšenie pozornosti, v súvislosti s analýzou rentability bankového sektora je však v inej polohe. Podstatné pre určenie ekonomickej pozície podnikateľského subjektu (a teda aj komerčnej banky) je, či dosahuje rentabilitu umožňujúcu ekonomický rast, vyjadrenú tvorbou prevádzkového zisku. Nevyinkasované úroky sú výsledkom porúch vo finančných tokoch úverových dlžníkov. Podstatné je, či vývoj rentability nevyústí do prvotnej platobnej neschopnosti banky, to znamená, že záväzky sú vyššie ako pohľadávky o prevádzkovú stratu. V prípade, že voči výnosu je vykázaná pohľadávka, nejde o stratovosť veriteľa, ale o stratovosť dlžníka. Na jednej strane to má negatívny dopad na likviditu veriteľa, tá je však ovplyvnená ekonomickým prostredím, ktorého úroveň nesolventnosti je vysoká. Uvedený prístup potvrdzuje Altmanov model dôveryhodnosti, ktorým sa určuje budúca miera solventnosti. Jeho tvar:

$$z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + 1,0x_5,$$

kde

x_1 = pracovný kapitál/aktíva,

x_2 = nerozdelený zisk/aktíva,

x_3 = prevádzkový zisk/aktíva,

x_4 = vlastný kapitál/cudzíe zdroje,

x_5 = tržby/aktíva,

považuje premennú „ x_3 “ za rozhodujúcu pre určenie ekonomickej stability. Najvyššia hodnota významnosti priradená prevádz-

kovému zisku zvyšuje dôležitosť informácie o tom, aký zisk dosahuje subjekt v prostredí so štandardnou mierou splácania záväzkov, to znamená, aká je miera jeho udržateľného rastu.

Vývoj udržateľného rastu bankového sektora v SR

Podobne ako pri analýze udržateľného rastu podnikov, je možné použiť modifikáciu tohto ukazovateľa pre komerčnú banku. Udržateľný rast vyjadruje mieru rastu, ktorá je dosiahnuteľná akumuláciou vlastného kapitálu, tvorbou zisku:

$$UR = \frac{ZM.PVA}{(PKE/PA) - (ZM.PVA)} = \frac{ROA}{(PKE/PA) - ROA}$$

kde

ZM = zisková marža = čistý príjem po zdanení/celkový prevádzkový príjem

PVA = prevádzková výnosovosť aktív = celkový prevádzkový príjem/priemerné aktíva

PKE = priemerná kapitálová equita = vlastný kapitál

PA = priemerné aktíva

Dosiahnuté hodnoty za bankový sektor dokumentujú vývoj udržateľného rastu a vzťahy medzi položkami, ktoré ho ovplyvňujú:

1993			1994			1995		
ROA	PKE/PA	UR	ROA	PKE/PA	UR	ROA	PKE/PA	UR
0,67	9,28	7,77	0,67	11,88	6,0	00,87	11,61	8,07

Uvedené hodnoty boli sprevádzané nasledujúcim vývojom bilančných položiek:

Medziročný prírastok aktív		Medziročný prírastok vlastného kapitálu	
A94/A93	A95/A94	VK94/VK93	VK95/VK94
11,35	42,50	18,36	15,66

Je pochopiteľné, že udržateľný rast, ktorý určuje hranicu ekonomicky zvládnuteľného prírastku bilančnej hodnoty aktív, musí rešpektovať špecifiká štruktúry pasív komerčnej banky v porovnaní s inými podnikateľskými subjektami. Rast podniku, ktorý okrem prírastku fixných aktív (investičného majetku) je sprevádzaný rastom obežných aktív, musí byť proporcionálne zabezpečený nielen cudzími, ale aj vlastnými zdrojmi. To znamená, že úroveň finančnej (najmä úverovej) zadlženosti, je krytá tvorbou cash flow, umožňujúcou splácať záväzky. V opačnom prípade je prírastok obežných aktív sprevádzaný prírastkom záväzkov po lehote splatnosti, čo znamená platobnú neschopnosť.

V inej pozícii je komerčná banka. Jej podnikateľská aktivita je orientovaná na efektívne spravovanie cudzích zdrojov, podiel cudzích zdrojov na pasívach bankového sektora sa pohybuje okolo 88 %. Posúdenie udržateľného rastu teda nie je charakterizované len schopnosťou zabezpečiť prírastok bilančnej hodnoty vlastnými zdrojmi, ale tiež schopnosťou naviazať na vlastný kapitál cudzie zdroje pri udržaní ROA. Vyplýva to z požiadavky zabezpečiť likviditu banky vyjadrenú ukazovateľom kapitálovej primeranosti. V prípade, že nedôjde k upísaniu nových kmeňových akcií banky a následnému zvýšeniu základného imania ich splatením, je v podstate zisk jediným zdrojom rastu banky pri nezmenenej likvidite.

V tom je vyjadrená podstata názvu tohto príspevku, **zisk je výsledok aj predpoklad úspešnosti**. Umožňuje zvýšiť bilančnú hodnotu zdrojov, ich umiestnenie do výnosových aktív, následné zvýšenie výnosov na 1 Sk fixných nákladov, čo sa premietne do rastu masy zisku a rastu vlastného kapitálu. Tieto ekonomické vzťahy možno dokumentovať na nasledujúcich údajoch:

Ukazovateľ	Rok		
	1993	1994	1995
Cudzie zdroje/vlastný kapitál (Sk)	9,77	7,42	7,61
Zisk/vlastný kapitál (%)	7,21	5,66	7,47
Zisk/výnosové aktíva (%)	0,74	0,75	0,99

• Hodnoty ukazovateľov dosiahnutých v roku 1993 vo vzťahu k vlastnému kapitálu bankového sektora je potrebné považovať za neštandardné, ale súčasne pre toto obdobie logické. Na jednej strane sa v podstate iba formovali princípy obozretného podnikania, najmä vo vzťahu ku kapitálovej vybavenosti bánk zaručujúcej ich štandardnú likviditu, na druhej strane sa kladli vysoké nároky ekonomického prostredia na angažovanosť bankového sektora pri financovaní transformácie ekonomiky. Výsledkom bol vysoký podiel cudzích zdrojov k vlastnému kapitálu a následne zisku na 1 Sk vlastného kapitálu. V rozhodujúcej miere to však bolo ovplyvnené nízkou kapitálovou vybavenosťou bánk, ktorá skreslovala reálnu ekonomickú dynamiku bankového sektora vyjadrenú udržateľným rastom (hodnota UR 93 = 7,77).

• Naopak, ukazovatele dosiahnuté v roku 1994 odzrkadľujú výrazne vyššiu orientáciu bánk na dosiahnutie, resp. zlepšenie ukazovateľov likvidity. Na jednej strane klesla hodnota ukazovateľov vo vzťahu k vlastnému kapitálu, rástla však ziskovosť výnosových aktív. Potvrďuje to už spomínanú skutočnosť, že orientácia zdrojov na menej výnosové, ale súčasne menej rizikové aktíva sa prejavila v raste ROA. Napriek tomu, že ROA v roku 1994 dosiahla tú istú hodnotu ako v roku 1993 (0,67), táto hodnota však bola dosiahnutá pri poklese ziskovosti vlastného kapitálu, a najmä pri poklese naviazanosti cudzích zdrojov na vlastný kapitál. To bolo možné dosiahnuť len rastom ziskovosti výnosových aktív - z tohto pohľadu bol vývoj ROA pozitívny.

• Ukazovatele ziskovosti v roku 1995 v podstate potvrdzujú doteraz analyzované faktory ovplyvňujúce rentabilitu bankového sektora. Je však potrebné upozorniť na skutočnosť, že tento, na prvý pohľad, pozitívny vývoj je v rozhodujúcej miere ovplyvnený neštandardne vysokou stratovosťou úverov, ktorá v podstate umelo zvyšuje rentabilitu ostatných výnosových aktív. Doterajší vývoj na trhu bankových aktív umožňoval a zatiaľ umožňuje umiestnenie prírastku zdrojov bankového sektora. Z toho vyplývajúca masa zisku je však potrebné použiť na ozdravenie úverového portfólia a nie ju umŕtvovať v opravných položkách. V opačnom prípade ďalší prírastok bilančnej hodnoty bankového sektora a jeho umiestnenie bude mať dopad nielen na pokles priemernej výnosovosti aktív, ale aj rentability. Inak povedané, možnosť zvyšovať bilančnú hodnotu bankových aktív pri poklese už spomínaného ukazovateľa „RVA/A“ je limitovaná hranicou, keď pokles výnosovosti menej rizikových aktív sa premietne aj do poklesu ich ziskovosti.

Zo vzorca určujúceho mieru udržateľného rastu je zrejmy rozhodujúci vplyv rentability aktív. Rast ROA sa prejavuje nielen vo zvyšovaní čitateľa, ale tiež v poklese menovateľa. Na druhej strane sa udržateľný rast zvyšuje, ak na 1 Sk aktív je potrebný menší vlastný kapitál. V ekonomike podniku je táto skutočnosť ovplyvnená tzv. pákovým efektom, keď rentabilita aktív je vyššia ako cena cudzích zdrojov, čo umožňuje ďalší rast miery zisku a pri

raste bilančnej hodnoty aktív aj masy zisku. Pri analýze udržateľného rastu komerčnej banky je však vzťah „PKE/PA“ limitovaný dolnou hranicou kapitálovej primeranosti.

Vývoj udržateľného rastu bankového sektora za obdobie 1993-1995 tieto vzťahy potvrdzuje. Zvýšenie udržateľného rastu o 3,9 % bolo sprevádzané rastom ROA o 29,9 % pri raste kapitálovej vybavenosti o 25,1 %. Udržateľný rast bankového sektora vyplývajúci z úrovne ROA dosiahnutej k 31. 12. 1995 umožňuje pri nezmenenej štruktúre rizikovo vážených aktív prírastok bilančnej hodnoty vo výške 40 mld. Sk. Za prvý štvrťrok sa zvýšila bilančná hodnota bankového sektora vo výške 24,26 % ročného udržateľného prírastku. Vzhľadom na už spomínaný rast podielu výnosových aktív sa tento vývoj pozitívne prejavil na medziročnom raste ROA.

Vývoj medziročného rastu ROA

Nasledujúce grafické znázornenie vývoja ROA umožňuje definovať základné sezónne trendy v priebehu roka. Prakticky možno konštatovať veľmi podobný vývoj v sezónnosti jedná z pohľadu porovnania rokov 1994 a 1995, ale tiež aj pri pozorovaní jednotlivých skupín bánk:

- Pri pomerne rovnomernom raste kumulovaného zisku v troch štvrťrokoch je štvrtý štvrťrok stratový. Ďalším spoločným znakom sezónnosti ROA je, že relatívne vysoká tvorba masy zisku v prvom a treťom štvrťroku je prerušená nižšou tvorbou v druhom štvrťroku. Graficky sú tieto vzťahy znázornené porovnaním skutočného vývoja ROA s predpokladaným ROA, ktoré by sa dosiahlo pri lineárnom raste, ako aj prírastkom, resp. úbytkom masy zisku v jednotlivých štvrťrokoch.

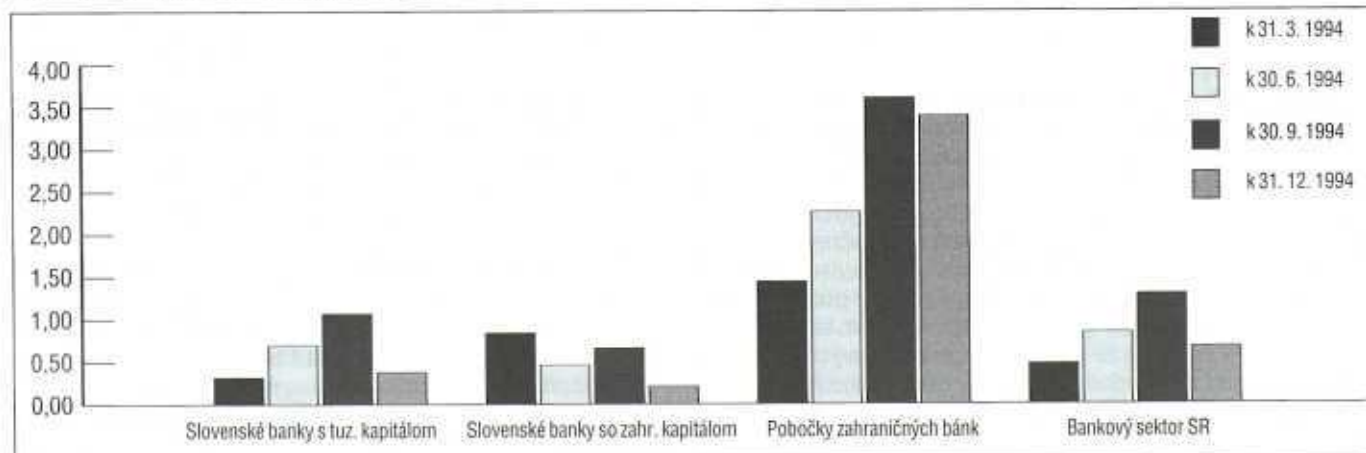
- Je pochopiteľné, že vývoj ROA v štvrtom štvrťroku je ovplyvnený nerovnomerným vývojom niektorých výnosových, ale najmä nákladových položiek. Možno ho však považovať za neštandardne vysoký. Najvýraznejšia tvorba masy zisku sa dosahuje v prvom štvrťroku, pričom ročná hodnota ROA sa jej približuje. Dá sa to dokumentovať na vzťahu „ročný ROA/ROA za prvý štvrťrok“. Pri predpokladanom lineárnom vývoji (Ide však len o teoretický predpoklad, pretože treba akceptovať určitú mieru sezónneho vývoja výnosovosti a nákladovosti) platí vzťah „ročný ROA/ROA za prvý štvrťrok = 400 %“. V roku 1994 dosiahol vzájomný vzťah hodnotu 143 % a v roku 1995 hodnotu 154 %.

Pri projektovaní predpokladanej ročnej tvorby masy zisku treba monitorovať vývoj ROA porovnaním s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka. Vývoj všetkých doteraz spomínaných faktorov, ktoré ovplyvňujú rentabilitu bankového sektora, sa premietol do mierneho rastu. Rozdielnosť vo vývoji rentability pri porovnaní rokov 1993 a 1994, ktorá bola ovplyvnená v rozhodujúcej miere intenzívnejšou orientáciou na zabezpečenie likvidity a z toho vyplývajúcimi výraznými zmenami v štruktúre agregovanej bilancie bankového sektora, je v súčasnosti vystriedaná relatívnym ustálením vývoja tých ukazovateľov, ktoré charakterizujú rentabilitu. Z tohto pohľadu možno pozitívne hodnotiť vývoj kľúčového priemeru ROA, to znamená vývoj rentability po očistení od sezónnych vplyvov. Treba však povedať, že tento vývoj je v rozhodujúcej miere umožnený tým, že bankový sektor mal možnosť uplatniť intenzifikačné faktory ekonomického rastu, v rámci ktorých dominantné postavenie mala zmena štruktúry výnosových aktív, ktorou kompenzoval úverové straty. Táto možnosť sa však postupne vyčerpáva, čo môže ovplyvniť ďalší vývoj rentability bankového sektora.

Tab. 1 Vývoj rentability (ROA) v roku 1994 za vybrané skupiny bánk a bankový sektor SR spolu (bez špecializovaných bánk)

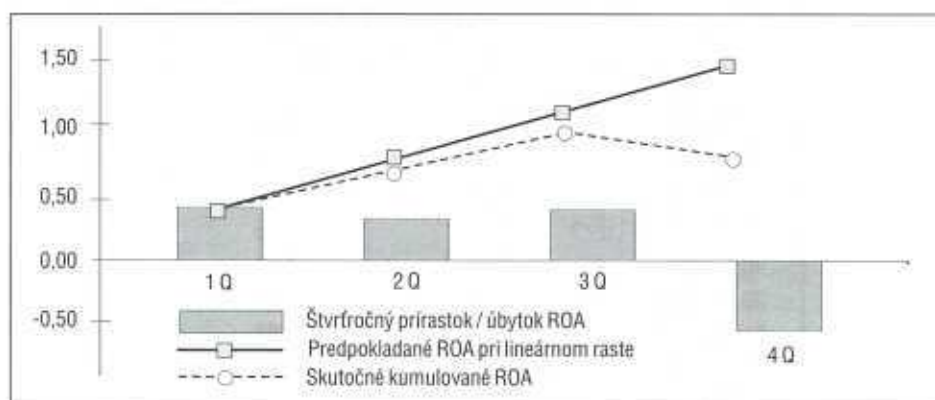
Obdobie	Slovenské banky s tuz. kapitálom			Slovenské banky so zahr. kapitálom			Pobočky zahraničných bánk			Bankový sektor SR		
	Priemerná BH	Zisk	ROA	Priemerná BH	Zisk	ROA	Priemerná BH	Zisk	ROA	Priemerná BH	Zisk	ROA
31. 3. 1994	326 666	1 033,0	0,32	30 596	256,7	0,84	40 868	586,5	1,44	398 131	1 876,2	0,47
30. 6. 1994	326 907	2 294,9	0,70	32 524	150,4	0,46	40 186	909,9	2,26	399 617	3 355,2	0,84
30. 9. 1994	329 329	3 534,3	1,07	36 230	238,3	0,66	40 943	1 472,3	3,60	405 763	5 244,9	1,29
31. 12. 1994	334 276	1 266,0	0,38	38 186	80,4	0,21	42 649	1 447,6	3,39	415 111	2 794,0	0,67

Graf 1a Kumulované ROA v roku 1994

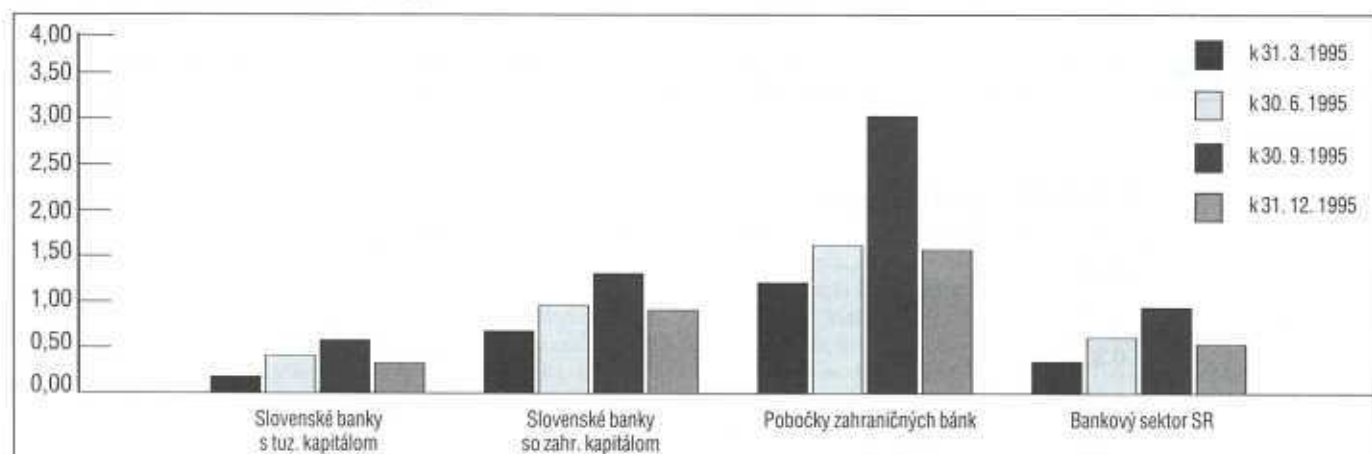
Graf 1b Vývoj ROA za bankový sektor SR v roku 1994

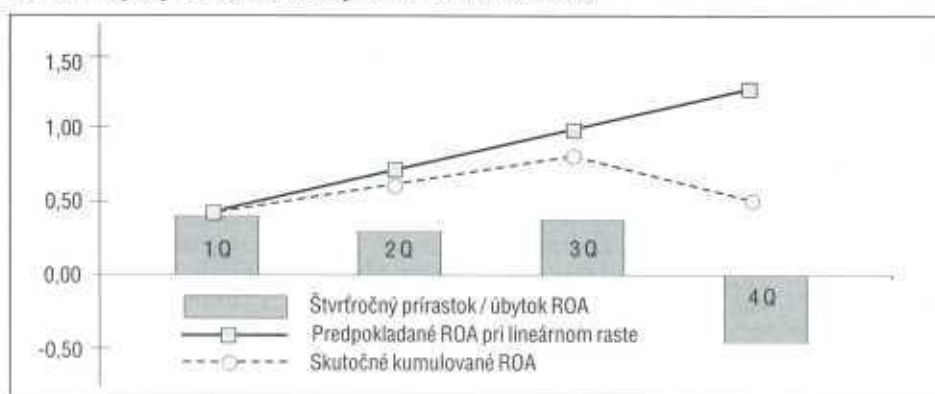
Tab. 2 Vývoj rentability (ROA) v roku 1995 za vybrané skupiny bánk a bankový sektor SR spolu (bez špecializovaných bánk)

Obdobie	Slovenské banky s tuz. kapitálom			Slovenské banky so zahr. kapitálom			Pobočky zahraničných bánk			Bankový sektor SR		
	Priemerná BH	Zisk	ROA	Priemerná BH	Zisk	ROA	Priemerná BH	Zisk	ROA	Priemerná BH	Zisk	ROA
31. 3. 1995	360 774	660,2	0,18	53 683	364,1	0,68	51 840	629,7	1,21	466 297	1 654,0	0,35
30. 6. 1995	362 840	1 498,6	0,41	55 673	535,4	0,96	52 867	855,8	1,62	471 380	2 889,8	0,61
30. 9. 1995	368 227	2 125,5	0,58	60 084	787,2	1,31	53 569	1622,5	3,03	480 641	4 535,2	0,94
31. 12. 1995	374 582	1 222,6	0,33	63 090	574,5	0,91	55 105	866,3	1,57	492 777	2 663,4	0,54

Graf 2a Kumulované ROA v roku 1995

Graf 2b Vývoj ROA za bankový sektor SR v roku 1995

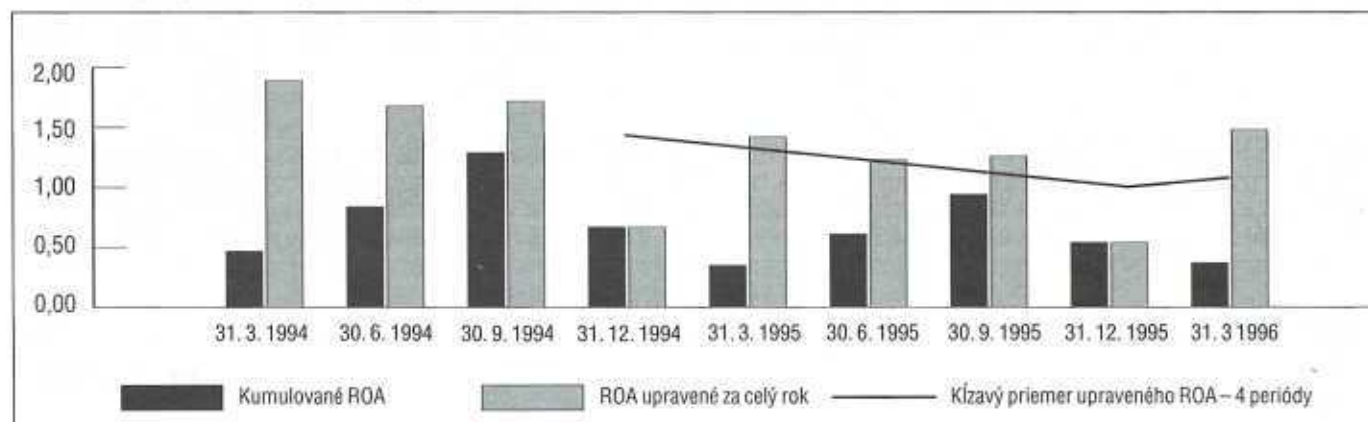

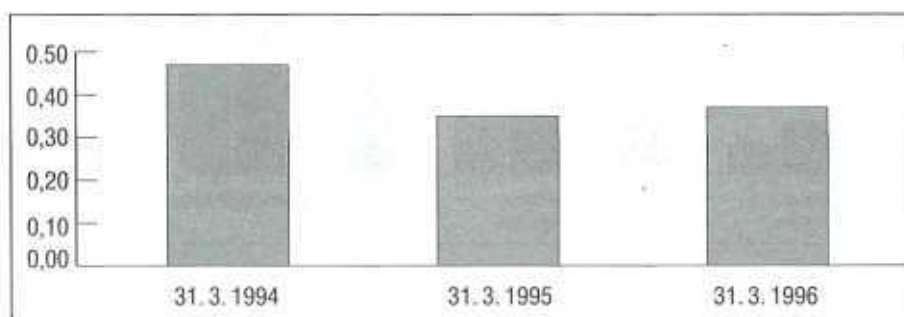
Tab. 3 Vývoj ROA za celý bankový sektor v r. 1994–1996

Obdobie	Kumulované ROA	ROA upravené na celý rok
31. 3. 1994	0,47	1,89
30. 6. 1994	0,84	1,68
30. 9. 1994	1,29	1,72
31. 12. 1994	0,67	0,67
31. 3. 1995	0,35	1,42
30. 6. 1995	0,61	1,23
30. 9. 1995	0,94	1,26
31. 12. 1995	0,54	0,54
31. 3. 1996	0,37	1,48

Graf 3a Vývoj ROA za celý bankový sektor v r. 1994–1996

Graf 3 b ROA za prvý štvrťrok

tu, nerazilo vlastné mince, ale používalo pozostatky vizigótskych mincí a islamské a karolínske razby. V 9. stor. pracovali mincovne v Barcelone a Ampurias. Od 11. stor. miestni panovníci razili denáre (dineros) podľa francúzskych vzorov. V druhej polovici 11. stor. aj panovníci v Navarre, Aragone, Leone a Kastílii začali s razbou vlastných mincí. Boli to hlavne strieborné denáre a oboly z nekvalitného striebra Sancha III. Veľkého v Navarre a Sancha-Ramíreza v Aragone. V Kastílii to boli mince Alfonza VI., ktorý razil denáre v Leone a Toledo po jeho dobytí v r. 1085. V r. 1157 sa v Kastílii a Leone začalo s razbou zlatých mincí. V Toledo Alfonz VIII. (1158–1214) razil zlaté maravedí alebo alfonsino, ktoré kopirovalo almoravidské dvojdiináre. Nápis na minciach boli arabské, ale dizajn mincí bol kresťanský a obsahoval aj kríž. V Aragónsku za Pedra IV. (1335–1387) sa razili zlaté imitácie florentských florénov. V nových kráľovstvách Maľorka a Valencia sa začala razba strieborných realov a 1/2 realov. Kastílsky Pedro Krutý (1350–1368) razil mince s novým dizajnom – korunovanou iniciálkou, ktorý pretrval na španielskych minciach dlhšie obdobie. Okrem toho z ukončeného arabského zlata razil zlatú dobru (od slova dvojité) zobrazujúcu profil kráľa. V 15. stor. za Henricha IV. (1454–1474) sa rozvinula razba zlatých mincí v Kastílii – dobla de la banda a Enrique a jeho násobky a diely. Príležitostná razba 50 Enrique s hmotnosťou 222 g a priemerom 9 cm je najťažšou zo všetkých zlatých španielskych mincí. Strieborné kastílske razby boli nekvalitné. Juan II. (1458–1479) zaviedol razbu novej zlatej mince podľa vzoru benátskeho dukátu. Sobašom Izabely Kastílskej a Ferdinanda II. Aragónskeho v r. 1479 došlo k zjednoteniu Španielska a po pripojení Granady v r. 1492 a španielskej Navary v r. 1512 dostalo španielske územie prakticky súčasnú podobu. Kastílske mince sa začali používať na celom území. Základnou zlatou mincou sa po reforme v r. 1497 stalo excelente s portrétmi oboch panovníkov na líčnej strane. Razili sa aj jeho násobky. Zo strieborných nominálov sa razil real, jeho násobky a diely, ako aj 2 a 4 maravedí a blanco. Začiatkom 16. stor. pracovalo sedem mincovní: Burgos, Cuenca, Granada, Sevilla, Toledo, Segovia a Coruña a do

konca storočia pribudli mincovne v Madride a Valladolid. Tento mincový systém zostal bez zmeny až do r. 1537, kedy Karol I. (ako Karol V. Habsburský) zaviedol novú zlatú mincu escudo (= 16 realov) (escudo = štít) s čoraz komplikovanejším štátnym znakom Španielska na líčnej strane. Táto minca pretrvala až do polovice 18. stor. Za vlády Filípa II. (1556–1598) sa razili zlaté 2 a 4 escudos a strieborný real a jeho násobky. Filip III. (1598–1621) zaviedol mincu 8 escudos, známu ako onza de oro (= 4 pištole) a striebornú mincu 50 realov. Spracovanie amerického striebra začalo v Mexiku v r. 1536. Mincovne pracovali v 16. stor. aj v iných kolóniách – Santo Domingu, Potosí, Lime. Neskôr v 17. a 18. stor. pribudli ďalšie. V 17. stor. v dôsledku splácania zahraničných dlhov panovníkov došlo k nedostatku obeživa a inflácii, ako aj k zníženiu množstva striebra v minciach alebo ich veľkosti. Hodnota starých mincí bola zvýšená ich prerážaním. Po nástupe Bourbonovcov na španielsky trón v r. 1700 sa zmenil štátny znak na minciach a neskôr bol nahradený portrétom panovníka. Rímske označenie nominálov bolo nahradené arabskými číslicami. V r. 1808 Napoleon dosadil svojho brata Jozefa na španielsky trón – s jeho portrétom sa razil strieborný 1 real alebo peseta, 8 realov a zlaté 2 a 8 escudos. Obdobie panovania Isabely II. (1833–1868) bolo veľmi búrlivé. V r. 1848 sa razili prvé mince v desiatkovej sústave, hoci dizajn mincí zostal skoro nezmenený: 1 real = 100 centimos a v r. 1864 bolo 1 escudo = 100 centimos. V r. 1868 revolučný pohyb vyhnal Izabelu do exilu. Dočasná vláda razila drobné mince. V tom čase sa na minciach objavili dva dátumy: letopočet schválenia razby a menší letopočet udávajúci skutočný rok razby. Koncom 19. stor. bol jedinou mincovňou Madrid a systém bol založený na 1 pesete = 100 centimov. Po zvrhnutí Bourbonovcov v r. 1931 a v následnej občianskej vojne pracovali mnohé menšie mincovne, ktoré razili hlavne drobné mince. Od r. 1937 sa v Madride začali raziť mince z niklu, mediniklu, bronzu a hliníka. V období r. 1947 až 1975 sa dizajn mincí vrátil k tradičnému štýlu: na líčnej strane hlava vládcu a na rubovej strane štátny znak Španielska. Po nástupe Juana Carlosa I. na trón sa tento štýl udržal až do r. 1980, kedy boli dané do obehu mince

v súčasných nomináloch: 1, 5, 10, 25, 50, 100, 200 a 500 pesiet. Prvé oficiálne španielske papierové platidlá boli bankovky nazývané cédulas, ktoré vydala Banco de San Carlos v r. 1780. Tieto iba na líčnej strane potlačené bankovky boli v obehu do r. 1783. V 19. stor. vydávala bankovky Banco Español de San Fernando (1835) a Banco de Isabel II (1844). Banco de España vydala prvé bankovky znejúce na reále v r. 1856. Boli to prvé viacfarebné španielske bankovky. Tieto bankovky vytlačila anglická firma Saunders, ktorá sa podieľala aj na emisii technicky zdokonalených bankoviek 1. 1. 1866. Zákon o novej reforme zo dňa 16. júna 1864 zaviedol novú menovú jednotku escudo. Banco de España začala od januára 1868 tlačiť bankovky vo vlastnej tlačiarňi. Denná produkcia približne 2000 kusov bankoviek však nepostačovala pokryť požiadavky, a preto v r. 1876–1884 španielske bankovky tlačila American Bank Note Company v New Yorku. Bankovka 1000 pesiet z 12. júla 1876 je prvou španielskou bankovkou, na ktorej sa použili giloše. Bankovky vydané 1. mája 1895 obsahovali ochranný prúžok. Exkluzívnym dodávateľom španielskych bankoviek v r. 1906–1935 bola britská firma Bradbury and Wilkinson z Londýna. Tieto bankovky sa vyznačovali takou vysokou technickou kvalitou spracovania, že sa základný dizajn používal bez zmien pri dotlači bankoviek. Po vyhlásení Druhej republiky (14.4.1931) Španielsko dalo vytlačiť bankovku v hodnote 1000 pesiet s portrétom básnika José Zorilla. Pri hlbokotlačí a tlačí z plochy sa použilo viac farieb, do papiera bol zakomponovaný vodoznak. V období občianskej vojny španielske bankovky tlačili firmy Thomas de la Rue a Bradbury and Wilkinson v Anglicku a Giesecke & Devrient v Nemecku. Po vypuknutí 2. svetovej vojny nasledovalo krátke obdobie produkcie bankoviek v zahraničí. Od 5. apríla 1940 dostala poverenie tlačí španielske bankovky Fábrica Nacional de Moneda y Timbre. Jednou z významných bankoviek najnovšieho obdobia je bankovka 1000 pesiet z 28. 11. 1957 s portrétmi katolíckych panovníkov Ferdinanda a Izabely. Súčasné španielske bankovky skĺbili v sebe požiadavku na náročné technické riešenie ochrany pred falšovaním s umeleckým vyjadrením motívov.

Motívy španielskych bankoviek

Bankovka s nominálnou hodnotou 1000 pesiet (138 x 75 mm)

Na líčnej strane bankovky je portrét Benita Péreza Galdosa (1843–1920), najvýznamnejšieho španielskeho romantického spisovateľa a dramatika. Jeho najdôležitejšie diela sú román „Fortunata y Jacinta“ a zbierka noviel v 46 dieloch, ktoré popisujú históriu Španielska od začiatku 19. stor. po súčasnosť. Vpravo od portréru je kráľovský erb. Na rubovej strane je horská scenéria v Teide na ostrove Tenerife a v strede časti mapy Kanárskych ostrovov. V hornej časti kupónu je časť textu z Episodios Nacionales.

Bankovka s nominálnou hodnotou 2000 pesiet (147 x 80 mm)

Na líčnej strane bankovky je portrét básnika Juana Ramóna Jiménez (1881–1958), nositeľa Nobelovej ceny za literatúru. Jeho lyrické básnické dielo predstavuje v španielskej literatúre vysokú duchovnosť a umeleckú čistotu. Vpravo od portréru je štátny znak Španielska, vľavo kytica ruží. Na rubovej strane bankovky je pohľad na radnicu v Mogeur. V hornej časti kupónu je ručne písaný text básne J. R. Jiménez „Jarné balady“.

Bankovka s nominálnou hodnotou 5000 pesiet (156 x 85 mm)

Na líčnej strane bankovky je portrét kráľa Juana Carlosa de Borbón y Borbón, ktorý bol vyhlásený za kráľa 22. novembra 1975. Je ženatý s princeznou Sôfiou z Grécka. Jeho dedičom je ich syn Don Felipe, princ z Astúrie. Vpravo je kráľovský erb, vľavo je kvet ľalie, symbol Bourbonovcov. Na rubovej strane bankovky je južné krídlo Kráľovského paláca, ktorý je na námestí Plaza de Oriente v Madride. Pohľad na palác dopĺňa jeho pôdorys. V hornej časti kupónu sú slová písané kráľom Juanom Carlosom.

Bankovka s nominálnou hodnotou 10000 pesiet (165 x 85 mm)

Na líčnej strane bankovky je portrét kráľa Juana Carlosa, vpravo štátny znak Španielska, vľavo kráľovské symboly – bourbonovské tri ľalie a kráľovská koruna. Na rube je portrét princa z Astúrie, v pozadí pohľad na kláštor San Lorenzo de El Escorial. V hornej časti kupónu sú slová napísané princom z Astúrie:

Banco de España vydala roku 1992 pri príležitosti osláv 500. výročia objavenia Ameriky kompletnú sadu bankoviek v hodnote od 1000 do 10 000 pesiet, pričom predchádzajúca emisia bankoviek zostáva v platnosti.

Bankovka s nominálnou hodnotou 1000 pesiet (130 x 65 mm)

Na líčnej strane bankovky je portrét Hernána Cortésa (1485–1547), ktorý zohral významnú úlohu pri dobýjaní Ameriky. Vľavo od portrétu je zobrazený hráč s loptou, predstavujúci predhispánske sochárske dielo. Pozadie tvorí dobová mapa Amerického kontinentu. Na rubovej strane bankovky je portrét Francisca Pizarra (1478–1541), ktorý sa zúčastnil viacerých objaviteľských expedícií. V r. 1535 založil mesto Lima. V pravej dolnej časti je zobrazená časť katedrály v Lime, kde je Pizarro pochovaný. Vľavo od portrétu je astroláb a glóbus.

Bankovka s nominálnou hodnotou 2000 pesiet (138 x 68 mm)

Na rubovej strane bankovky je portrét José Celestina Mutisa (1732–1808), významného predstaviteľa vedy v 18. stor. Väčšinu svojej vedeckej práce uskutočnil v Kráľovstve Nová Grenada (dnešná Kolumbia). Bol riaditeľom Kráľovskej botanickej záhrady a členom mnohých vedeckých spoločností v Európe. V pozadí je ozdobný motív, ktorého súčasťou je obrys amerického kontinentu. Na rubovej strane je v kupóne časť titulnej strany najznámejšieho vedeckého diela „Historia de los Arboles Cinchona“. Okrem rastlinných prvkov je ďalším prvkom rubovej strany bankovky brána Kráľovskej botanickej záhrady.

Bankovka s nominálnou hodnotou 5000 pesiet (146 x 71 mm)

Na líčnej strane bankovky je portrét Krištofa Kolumba (1451–1506), objaviteľa mnohých území, najmä v Strednej a Južnej Amerike. Vľavo od portrétu je dobová mapa Atlantického oceánu a plavci sa Kolumbove lode, vľavo dole kráľovský manželský pár. Na rube je veľký astroláb, loď s napnutými plachtami a časť námornej mapy z r. 1500.

ba (1451–1506), objaviteľa mnohých území, najmä v Strednej a Južnej Amerike. Vľavo od portrétu je dobová mapa Atlantického oceánu a plavci sa Kolumbove lode, vľavo dole kráľovský manželský pár. Na rube je veľký astroláb, loď s napnutými plachtami a časť námornej mapy z r. 1500.

Bankovka s nominálnou hodnotou 10000 pesiet (154 x 74 mm)

Na líčnej strane bankovky je portrét kráľa Juana Carlosa, v pozadí budova America, ktorá je na námestí Plaza de Cibeles v Madride. Na rubovej strane bankovky je portrét Jorge Juana y Santacilia, španielskeho vedca (1713–1773), ktorý sa zúčastnil vedeckej expedície do Quito, aby zmeral zemský poludník. Okrem vedeckej práce sa venoval literatúre. Vedľa portrétu je zobrazená karavela s napnutými plachtami, priečný rez trupom lode, v pozadí symbolické znázornenie morských vlín.

Text: Gabriel Schlosser, Foto: Ing. Boris Porošín

Technológia VSAT + INTERNET

teraz aj na Slovensku

Nekonečné možnosti spojenia.

Dnešný vek je vekom informácií. Spolu s dátami sa informácie stali exkluzívnym tovarom. Neraz patria k najprísnejšie stráženým tajomstvám firiem.

Súčasnosť staví pred väčšie spoločnosti s riadiacou centrálou a viacerými pobočkami naliehavú otázku dátovej komunikácie. Rýchlej, spoľahlivej a zároveň vylučujúcej akúkoľvek možnosť zneužitia cenných dát a informácií.

Pre takúto komunikáciu je ideálnou cestou komplexné riešenie spoločnosti NETLAB.

Vysoko spoľahlivé satelitné zariadenia systému VSAT sa vyznačujú nulovou chybovosťou, nezávislosťou od pozemných vedení, širokým spektrom podporovaných protokolov a finančnou nenáročnosťou. Klient si všetky zariadenia prenajíma, takže odpadajú vysoké investície.

NETLAB zabezpečí kompletný servis v oblasti satelitnej komunikácie a INTERNETu.

NETLAB poskytne spojenie s nekonečnými možnosťami.

Vieme ako komunikovať.

NETLAB

BUDÚCNOSŤ PATRÍ ČIPOVÝM KARTÁM

Vývoj v oblasti platobných kariet ide nezadržateľne dopredu. Svedčí o tom i nedávne, v poradí už tretie stretnutie členských bánk medzinárodnej spoločnosti Europay International, S. A. v Seville, v Španielsku. Cieľom tohto stretnutia bolo zhodnotenie predchádzajúceho dvojročného obdobia a určenie nového smerovania v aktivitách tejto spoločnosti – a to postupný prechod od systému platobných kariet s magnetickým prúžkom ku kartám s inteligentným čipovým modulom.

Prvýkrát sa na takomto významnom stretnutí zúčastnili okrem predstaviteľov členských bánk aj zástupcovia dodávateľských firiem a zástupcovia obchodníkov, u ktorých držitelia platobných kariet môžu za tovary alebo služby platiť bezhotovostne. Prezentovali nevyhnutnosť úzkej spolupráce bankárov, obchodníkov a držiteľov platobných kariet, lebo len tak je možné dosiahnuť úspech bezhotovostných platobných systémov prostredníctvom platobných kariet. Obchodnícky sektor prezentovali zástupcovia hotelovej siete Hilton, British Airways, Maximarketingu USA. Podľa výsledkov prieskumov, ktoré realizovalo Europay, obchodnícky sektor, ale aj klienti bánk jednoznačne požadujú čipové karty, ktoré okrem klasických bankových služieb umožňujú obchodníkom získať informácie o svojich klientoch, o ich zvyklostiach, o rozsahu a type nákupov a pod. Na základe týchto informácií môžu skvalitňovať služby a tiež zvyšovať svoj obchodný zisk. Čipové karty poskytujú vysokú mieru bezpečnosti, prevádzkovanie systému na báze čipových kariet je lacnejšie, pretože sa znižujú náklady na telekomunikácie. A napokon, platenie čipovými kartami je rýchle, pohodlné a bezpečné.

Europay Int. na stretnutí predstavilo svoj nový produkt – elektronickú peňaženku CLIP, ktorú si mohol každý účastník stretnutia vyskúšať ako držiteľ karty, ako bankár, a tiež ako prevádzkovateľ systému po technickej stránke. Systém CLIP je úplne kompatibilný s najnovšou verziou EMV štandardov (Eurocard-MasterCard-VISA), ktoré normalizujú elektromechanické charakteristiky čipových modulov, logické rozhrania, transakčné protokoly. EMV štandardy taktiež popisujú dátové prvky a povely, transakčné procesy a samostatná časť je venovaná terminálom akceptujúcim karty s čipovými modulmi.

Slovenské banky boli v Seville v hojnom

zastúpení. Na stretnutí sa zúčastnili predstavitelia Národnej banky Slovenska, VÚB, Slovenskej sporiteľne, Tatra banky, Poštovej banky, Investičnej a rozvojovej banky, Poľnobanky a Istrobanky. Keď Poštová banka pred dvoma rokmi zorganizovala prvý seminár o čipových kartách na Slovensku, názory väčšej časti predstaviteľov bánk posúvali realizáciu čipových kariet do veľmi vzdalenej budúcnosti. Vývoj bol však rýchlejší a problematika čipových kariet je realitou už aj na Slovensku. Slovenským bankám sa už predstavili dodávateľia rôznych systémov elektronických peňaženiek, ako napríklad MONET z Čiech, Proton z Belgicka, CLIP z Európy a VISA CASH z VISA. Banky majú možnosť monitorovať systémy nasadené ako pilotné projekty u najbližších susedov, napr. pilotný projekt systému MONET realizovaný Českou sporiteľňou. Ďalší blízky sused, Rakúsko, po vyhodnotení pilotného projektu národnej čipovej karty na báze eurošekových kariet je od začiatku tohto roku vo fáze rozširovania systému na celé územie Rakúska.

Vzhľadom na rôzne podnety od komerčných bánk, ale aj začínajúce aktivity nebankových subjektov bola na jeseň roku 1995 ustanovená expertná skupina pre bankovú elektronickú peňaženku pri Národnej banke Slovenska. Bol to významný krok v rozvoji čipových kariet na Slovensku. Podpora legislatívy a dohľad nad vývojom čipových platobných kariet na Slovensku by mohol byť dobrým základom pre rozvoj systému s charakteristikou národného systému, ktorého technické parametre by sa opierali o EMV štandardy. Významná úloha NBS je v stanovení legislatívnych, regulačných a menových opatrení a v definovaní všeobecných obchodných podmienok, aby vznikla jasná platforma „kto“ a „ako“ môže vydávať karty s funkciou elektronickej peňaženky na Slovensku.

Vzhľadom na nákladnosť zavedenia systému platobného styku na báze čipových kariet, napr. s funkciou elektronickej peňaženky, sa dá predpokladať, že Slovensku nehrozi realizovanie niekoľkých odlišných a uzavretých systémov. Napriek snahe rôznych dodávateľských firiem uplatniť sa na slovenskom trhu, bude vývoj zrejme smerovať k jednému systému – systému národnej bankovej polyfunkčnej čipovej karty. Základnými vlastnosťami tohto systému by mala byť kompatibilita

s EMV štandardmi, adaptabilita na existujúci systém platobných kariet s magnetickým prúžkom, na existujúcu infraštruktúru akceptovania platobných kariet a spracovania transakcií, t. j. zberu, clearovania a zúčtovania.

Predpokladáme, že slovenské banky v tejto oblasti spoja svoje sily, a nebudú strácať energiu na konkurenčné aktivity, pretože vytvorenie systému čipových kariet nie je vhodnou platformou na konkurenčný boj. Tvorcovia systému čipových predplatných kariet DANMONT, ktorý sa úspešne rozvíja v Dánsku do podoby dobijateľnej elektronickej peňaženky, na začiatku v roku 1992 tvrdili: „Úspešní môžeme byť len vtedy, ak spojíme svoje úsilie a postavíme diaľnicu – spoločný systém a konkurenčné aktivity prejavíme v kvalite ponúkaných vozidiel – t. j. v kvalite a atraktivnosti služieb a typov kariet.“

V Poštovej banke sme sa minulý rok zaoberali myšlienkou na vybudovanie vlastného systému elektronickej peňaženky, ale napokon sme dospeli k záveru, že táto oblasť si vyžaduje nielen snahu banky uviesť pre klientov niečo nové, ale aj úzkú kooperáciu s inými bankovými a taktiež nebankovými subjektami. Elektronické peniaze nahrádzajúce bankovky a mince vyvolávali množstvo otázok, na ktoré bolo treba odpovedať. Svoje úsilie sme zamerali na prebudenie záujmu o čipové karty a presvedčenie, že ten správny čas už nastal.

Banky združené v Združení pre bankové karty (ZBK) a taktiež Slovenská sporiteľňa majú predpoklady spoločne vybudovať progresívny systém bankovej čipovej karty nad existujúcim systémom platobných kariet. Vzhľadom na to, že väčšina bánk je členom Europay Int., resp. VISA Int., je predpoklad, že aj v tejto oblasti budú slovenské banky úzko spolupracovať s týmito spoločnosťami. Poštová banka má záujem podieľať sa na týchto aktivitách a prispieť podľa svojich možností k úspešnému zavedeniu čipových kariet na Slovensku.

Vytvorme spoločne diaľnicu, ale pozor – nezabudneme na užšiu spoluprácu so sektorom obchodu a služieb a na potenciálnych držiteľov čipových kariet, na ich potreby a záujmy.

Ing. Helena Jakubčíková
Poštová banka, a. s.

Z rokovania Bankovej rady NBS

Banková rada NBS prerokovala na svojom 24. zasadnutí dňa 22. augusta 1996 Hodnotenie bankového sektora SR k 31. 3. 1996. Tento materiál analyzuje ekonomickú pozíciu komerčných bank na základe vývoja rozhodujúcich ekonomických ukazovateľov. Bilančná hodnota bankového sektora vzrástla približne o 50,7 mld. Sk, čo predstavuje prírastok 10 %. Na tomto prírastku sa v rozhodujúcej miere (87 %) podieľajú bankové subjekty, ktoré vykonávajú svoju činnosť viac ako 3 roky. Ekonomickú pozíciu bankového sektora na základe dosiahnutých agregovaných ukazovateľov možno charakterizovať ako stabilizovanú. Pretrvávajú však problémy s návratnosťou úverov, ktoré sa akumulujú do úverových strát. Vytváranie rezerv na krytie týchto strát odčerpáva v súčasnosti viac ako tretinu vlastného kapitálu bánk. Na rentabilitu a likviditu komerčných bánk má rastúci negatívny vplyv nevyriešený problém nevyinkasovaných úrokov. Platobná neschopnosť úverových dlžníkov sa prejavuje nielen v nesplácaní úverov, ale prenáša sa na komerčné banky tvorbu fiktívneho zisku. Banková rada NBS ďalej schválila vyhlášku MF SR a NBS, ktorou sa vykonáva zákon o bankách. Touto vyhláškou sa ustanovujú jednotlivé náležitosti vedenia registra hypoték a náležitosti informácie, ktorú predkladá hypotekárna banka NBS a MF SR, ako aj podrobnosti o postavení a činnosti hypotekárneho správcu a jeho zástupcu. Ďalším materiálom, ktorý schválila Banková rada NBS, je návrh opatrenia, ktorým sa ustanovuje spôsob vedenia registra bankových úverov a záruk a rozsah oznamovania údajov zapísaných v registri. Jeho účelom bude poskytovať informácie bankám a pobočkám zahraničných bánk o celkovej úverovej angažovanosti klientov a zabezpečiť informácie pre analytickú a kontrolnú činnosť úseku bankového dohľadu. Banková rada NBS schválila tiež návrh zákona NR SR, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení, vypracovaný Ministerstvom financií SR. Cieľom tohto návrhu je rozšírenie možnosti stavebného sporenia aj na právnické osoby.

Banková rada NBS na svojom 25. zasadnutí dňa 26. augusta 1996 schválila správu o menovom vývoji v SR za 1. polrok 1996. Zároveň poverila guvernéra NBS V. Masára predložiť schválenú správu v súlade so zákonom o NBS do NR SR do 30. 8. 1996. Základnými cieľmi Menovného programu NBS na rok 1996 je ročná miera inflácie 6-7,2 % (ukazovateľ vnútornej stability) a stabilný minimálny kurz SKK v rámci stanoveného fluktuatívneho pásma (ukazovateľ vonkajšej stability). V schválenom materiáli sa konštatuje, že oba ciele sa plnia v súlade s menovým programom.

-JO-

Atraktívne stavebné sporenie s PSS

Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., už tradične udeľovala ceny prvým piatim z päťdesiatich vyžrebovaných výhercov. Štvročné žrebovanie o atraktívne ceny zaiste prispieva k tomu, že počet klientov PSS sa neustále zvyšuje. V súčasnosti ich je niečo vyše 760 tisíc, čiže takmer každý siedmy občan Slovenska je klientom PSS. Prvá stavebná sporiteľňa si však zvyšuje dynamiku nielen v sporení, ale aj v poskytovaní úverov a medziúverov. V uplynulom roku dosiahol celkový objem prostriedkov na úvery, medziúvery či účelové použitie zmlúvy o stavebnom sporení viac ako 1,1 mld. Sk, v tomto roku sa na tento účel predpokladá poskytnúť 4 mld. Sk a v budúcom ďalších 7 mld. Sk. Na základe takto poskytnutých prostriedkov sa vlní na Slovensku zrekonštruovalo a zmodernizovalo 50 tisíc bytov, v tomto roku by to malo byť ďalších 60 tisíc. Sporenie formou pravidelných i mimoriadnych vkladov, 40 %-ná štátna prémie, 3 %-né úročenie vkladov i štátnej prémie, ktoré sa

nezdaňuje, stavebný úver so 6 %-ným úrokom a dlhou dobou splatnosti sú však atraktívne aj pre tých, ktorí si chcú vyriešiť svoju bytovú otázku kúpou bytu alebo domu, kúpou stavebný pozemok či postaví dom. V súčasnosti sa pripravuje novela zákona o stavebnom sporení a jednou zo zmien by malo byť rozšírenie poskytovania služieb z fyzických na právnické osoby. Táto úprava by mala prispieť k rozvoju skupinovej bytovej výstavby.

-pol-

Bývanie s Wüstenrotom

Stavebná sporiteľňa VÜB Wüstenrot, a. s., vznikla 24. 3. 1993 a svoju činnosť začala po získaní licencie od Národnej banky Slovenska dňa 2. 6. 1993 v Bratislave. Základné imanie sporiteľne je 500 miliónov Sk. Štruktúra akcionárov stavebnej sporiteľne je nasledovná: 50 % akcií vlastní Všeobecná úverová banka, a. s., Bratislava, 30 % rakúska stavebná sporiteľňa Wüstenrot Salzburg a 20 % nemecká stavebná sporiteľňa Holding Wüstenrot Ludwingsburg.

Pri príležitosti tretieho výročia založenia sporiteľne sa konalo stretnutie s novinármi, na ktorom jej riaditeľ Ing. Joachim Kučera informoval o aktivitách sporiteľne za uplynulé obdobie a zámeroch na tento i budúce roky.

V tomto roku plánuje Stavebná sporiteľňa VÜB Wüstenrot uzavrieť 59 000 nových zmlúv o stavebnom sporení s objemom celkovej sumy 8,26 miliardy Sk. Dosiahla by tak evidenčný stav 150 000 zmlúv a vklady stavebného sporenia asi 3,4 mld. Sk. Sporiteľňa tiež očakáva, že poskytne medziúvery v rozsahu asi 400 mil. Sk a prideli stavebné úvery v objeme 400 mil. Sk. Sporiteľňa zároveň predpokladá, že počet externých agentov dosiahne 2000 a bude mať okolo 600 poradcov pre stavebné sporenie, ktorí budú pôsobiť v pobočkách VÜB.

Sporiteľňa poskytla ku koncu júna tohto roku medziúvery a riadne úvery v celkovej hodnote cieľových súm vo výške 70,6 mil. Sk. Z toho klienti sporiteľne vyčerpali na rôzne účely takmer 35 mil. Sk. Podľa slov Ing. Kučera je pri požiadaní o medziúver (pri splnení všetkých podmienok) úrok 8 %, oproti stavebnému úroku 6 %. Sporiteľňa otvorila 283 úverových účtov a do začiatku októbra 1996 je pripravená otvoriť ďalších 696, a to v celkovom objeme cieľových súm 127,7 mil. Sk. Tie budú určené klientom, ktorí získali prídelenie k 30. 6. 1996. Čerpanie finančných prostriedkov spolu so štátnou prímou slúži na odkúpenie obecných, resp. družstevných bytov do osobného vlastníctva, zastavenie chátrania súčasného bytového fondu, na výstavbu domov, kúpu stavebných pozemkov a na prestavbu nebytových jednotiek na bytové priestory (podkrovia).

-sb-

Každé ráno noviny
z celého sveta

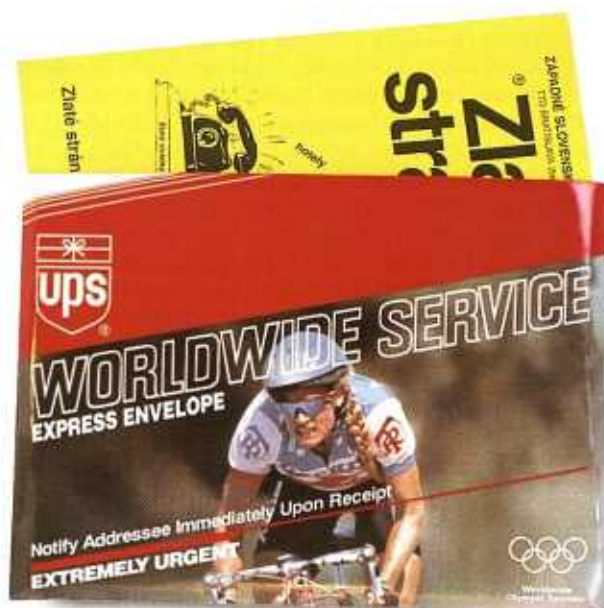
Ak sa obrátite na firmu INTERPRESS Slovakia, každé ráno Vás bude čakať na stole Váš obľúbený svetový denník, na ktorý ste zvyknutí a ktorý najlepšie spĺňa Vaše požiadavky.

**INTERPRESS
SLOVAKIA**

INTERPRESS SLOVAKIA, s.r.o.,
distribúcia zahraničných denníkov a časopisov
Štátska 10, B31 02 Bratislava, Slovakia
tel: 07/525 92 00, 272 420, 272 411, fax: 07/525 94 58

NEVIEME
ODVÁŽIŤ
VÁHU
VAŠICH
SLOV

Preto Vám ponúkame využiť možnosť odoslať neobmedzený počet dokumentov v jednej zásielke za jednotnú cenu, bez ohľadu na ich hmotnosť. Jediným obmedzením pre Vás je samotná veľkosť obálky, resp. za jednotnú cenu Vám doručíme všetko čo sa do nej zmestí.

Worldwide
Olympic Sponsor

Akoby ste doručili osobne.

**ADRESÁR BÁNK A POBOČIEK ZAHRANIČNÝCH BÁNK
V SR K 1. 9. 1996**

**DIRECTORY OF BANKS AND BRANCH OFFICES OF FOREIGN BANKS
IN THE SR AT 1 SEPTEMBER 1996**

Por. čís. No.	Názov Name of bank	Adresa Address	Vedúci predstaviteľ banky Chief Executive	Funkcia Position	Telefón Telephone	Fax Fax
1.	Centrálna banka / Central Bank Národná banka Slovenska	Štúrová 2 818 54 Bratislava	Ing. Vladimír Masár	guvernér NBS Governor	07/368 897 07/323 511	07/364 721
Komerčné banky / Commercial Banks						
1.	BANK AUSTRIA (SR), a.s.	Mostová 6 811 02 Bratislava	Joachim Reitmeier	predseda predstavenstva Chairman of the Board	07/539 91 11	07/539 94 06
2.	Banka Slovakia, a.s.	J. Kráľa 1, P.O.BOX 76 974 01 Banská Bystrica	Doc. Ing. Jozef Medved', CSc.	prezident President	088/732 241	088/732 222
3.	CITIBANK (SLOVAKIA), a.s.	Viedenská cesta 5 852 51 Bratislava	David C. Francis	generálny riaditeľ General Director	07/894 223	07/894 200
4.	Creditanstalt, a.s.	Železničarska 13 810 05 Bratislava	Ing. Peter Korvín Mag. Regina Ovesny-Straka Dr. Thomas Uher	riaditeľ, člen predstavenstva Director, Member of the Board riaditeľ, člen predstavenstva Director, Member of the Board riaditeľ, člen predstavenstva Director, Member of the Board	07/359 11 11	07/394 923
5.	Credit Lyonnais Bank Slovakia, a.s.	Medená 22 811 02 Bratislava	Joel Babin	generálny riaditeľ General Director	07/325 320	07/326 209
6.	Devín banka, a.s.	Františkánske nám. 8 813 10 Bratislava	Ing. Karol Martinka	generálny riaditeľ General Director	07/533 34 79	07/533 23 11
7.	Dopravná banka, a.s.	Čs. armády 24 974 67 Banská Bystrica	Ing. Ján Beňo	generálny riaditeľ General Director	088/751 5200	088/741 938
8.	HYPO - BANK Slovakia, a.s.	Lazaretská 24 811 09 Bratislava	Karl - L. Wiedeman	predseda predstavenstva Chairman of the Board	07/535 81 11	07/535 86 00
9.	Investičná a rozvojová banka, a.s.	Štúrova 5 818 55 Bratislava	Ing. Jozef Tkáč	prezident President	07/362 085	07/363 484
10.	Istrobanka, a.s.	Laurinská 1 810 00 Bratislava	Ing. Ivan Šramko	generálny riaditeľ General Director	07/539 73 43	07/533 17 44
11.	Komerční banka Bratislava, a.s.	Medená 6 811 02 Bratislava	Ing. Marián Šedo	generálny riaditeľ General Director	07/322 316	07/361 959

Por. čís. No.	Názov Name of bank	Adresa Address	Vedúci predstaviteľ banky Chief Executive	Funkcia Position	Telefón Telephone	Fax Fax
12.	Konsolidačná banka, š.p.ú.	Cintorínska 21 814 99 Bratislava	Ing. Augustín Grman, CSc.	generálny riaditeľ General Director	07/368 011	07/321 353
13.	Ľudová banka, a.s.	Nám. SNP 15 810 00 Bratislava	Karl Mayr-Kern Mag. Peter Sekot Ing. Jozef Kollár, CSc.	riaditeľ, predseda predstavenstva Director, Chairman of the Board riaditeľ, podpredseda predstavenstva Director, Vice-Chairman of the Board riaditeľ, člen predstavenstva Director, Member of the Board	07/3811 111	07/363 794
14.	Poľnobanka, a.s.	Vajnorská 21 832 65 Bratislava	Ing. Ľudovít Pósa, CSc.	generálny riaditeľ General Director	07/273 964	07/273 975
15.	Poštová banka, a.s.	Gorkého 3 P.O.BOX 149 814 99 Bratislava	Ing. Milan Lónčík	prezident President	07/202 03 39	07/211 204
16.	Priemyselná banka, a.s.	Boženy Němcovej 30/A 040 61 Košice	Doc. Ing. Jaroslav Maričák, CSc.	prezident President	095/633 53 26	095/633 0311
17.	Prvá komunálna banka, a.s.	Hodžova 11 010 11 Žilina	Ing. Jozef Mihálik	generálny riaditeľ General Director	089/624 091	089/624 129
18.	Prvá stavebná sporiteľňa, a.s.	Bajkalská 30 820 05 Bratislava P.O.BOX 48	JUDr. Ján Roland Burger	predseda predstavenstva Chairman of the Board	07/523 1451	07/521 7481
19.	Slovenská kreditná banka, a.s.	Nám. SNP 13 814 99 Bratislava P.O.BOX 97	Ing. Norbert Tenczer	prezident President	07/306 5400	07/321 233
20.	Slovenská sporiteľňa, a.s.	Suché Mýto 4 816 07 Bratislava	Ing. Ivan Kiňo	prezident President	07/520 4500	07/517 4009
21.	Slovenská záručná banka, š.p.ú.	Štefánikova 27 P.O.BOX 154 814 99 Bratislava	Ing. Gabriela Sedláková	generálny riaditeľ General Director	07/359 22 40	07/399 910
22.	Stavebná sporiteľňa VUB - Wüstenrot, a.s.	Stará Prievozská 2 820 09 Bratislava	Ing. Joachim Kučera	riaditeľ Director	07/521 1149	07/521 7615
23.	Tatra banka, a.s.	Vajanského nábr. 5 810 06 Bratislava	Ing. Milan Vrškový	predseda predstavenstva a generálny riaditeľ Chairman of the Board and General Director	07/3062 200	07/324 760
24.	Všeobecná úverová banka, a.s.	Nám. SNP 19 818 56 Bratislava	Ing. Ján Gabriel	prezident President	07/367 428 07/515 73 43	07/326 867 07/515 7664

Por. čís. No.	Názov Name of bank	Adresa Address	Vedúci predstaviteľ banky Chief Executive	Funkcia Position	Telefón Telephone	Fax Fax
Pobočky zahraničných bánk / Branch Offices of Foreign Banks						
1.	Agrobanka Praha, a.s. Pobočka Banská Bystrica	Kuzmányho 18 974 43 Banská Bystrica	JUDr. Branislav Petroch	riaditeľ Director	088/709 235	088/724 730
2.	Banka Haná, a.s. Organizačná zložka Nitra	Coboriho 2 949 77 Nitra	Ing. Peter Jaďuď	riaditeľ Director	087/516 868	087/543 124
3.	COOP.BANKA, a.s. Pobočka Bratislava	Štefánikova 47 811 04 Bratislava	Ing. Ján Pichoňský, CSc.	riaditeľ Director	07/398 158	07/398 158
4.	Československá obchodná banka, a.s. Zahraničná pobočka v SR Riaditeľstvo pre SR	Michalská 18 815 63 Bratislava	Doc. Ing. Jozef Šalak, CSc.	vrchný riaditeľ Executive Director	07/534 50 00	07/533 05 30
5.	Ekoagrobanka, a.s. Pobočka Piešťany ÚpSR	Mudroňova 25 921 01 Piešťany	Ing. Miloš Čeretka	riaditeľ Director	0838/546 16	0838/546 12
6.	ING Bank N.V. Amsterdam pobočka Bratislava	Kolárska 6 814 99 Bratislava P.O.BOX 123	Ing. Marta Hollá	riaditeľka Director	07/534 62 01	07/536 12 22
7.	MORAVIA BANKA, a.s. Pobočka Žilina	Bottova 7 010 01 Žilina	Ing. Ivan Rojček	riaditeľ Director	089/620 770	089/300 54

ZASTÚPENIA ZAHRANIČNÝCH BÁNK V SR K 1. 9. 1996

REPRESENTATIVE OFFICES OF FOREIGN BANKS IN THE SR AT 1 SEPTEMBER 1996

Krajina Country	Názov a adresa Name and address	Dátum registrácie Date of registration	Telefón Telephone	Fax Fax	Vedúci zastúpenia Managing Director
Česká republika Czech Republic	Česká spořitelna, a.s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava Šumavská 38 821 08 Bratislava	13. 4. 1995	07/215 301	07/215 384	RSDr. Bohumil Moutelik
	Investiční a poštovní banka, a.s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava, Pribinova 25, 23. posch., 810 11 Bratislava	1. 11. 1995	07/210 3138 07/210 3124	07/210 3163 07/(563 3163)	Ing. Milan Šikula, DrSc.
	Union banka, a.s., Ostrava zastúpenie / Representative Office Bratislava, Pribinova 25, 12. posch., 810 11 Bratislava P.O.BOX 15, 810 11 Bratislava 111	5. 9. 1995	07/210 3929 07/210 3667	07/210 3670 07/(563 3670)	Ing. Marián Tibenský

Krajina Country	Názov a adresa Name and address	Dátum registrácie Date of registration	Telefón Telephone	Fax Fax	Vedúci zastúpenia Managing Director
	Velkomoravská banka, a.s., Hodonín zastúpenie / Representative Office Bratislava Miletičova 1 821 08 Bratislava	8. 3. 1993	07/566 01 62	07/566 01 62	Ing. Stanislava Veselovská
	Živnostenská banka, a.s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava Ventúrska 12 811 02 Bratislava	3. 5. 1996	07/531 84 70	07/531 93 85	Ing. Michal Lörincz
Francúzsko France	Banque Paribas zastúpenie / Representative Office Bratislava Grösslingová 11 811 09 Bratislava	11. 3. 1992	07/367 515 07/363 168	07/364 973	Ing. Dušan Hanuliak
	Societe Generale zastúpenie / Representative Office Bratislava Špitálska 2 811 08 Bratislava	6. 4. 1994	07/361 071 07/366 461	07/366 462	Ing. Viera Švecová
Maďarsko Hungary	Magyar Külkereskedelmi Bank RT Budapest zastúpenie / Representative Office Bratislava Grösslingová 35, 3.posch., 811 09 Bratislava	13.11.1994	07/361 875 07/321 125	07/321 125	Tamás Heffner
Nemecko Germany	Commerzbank AG, Frankfurt zastúpenie / Representative Office Bratislava, Pribinova 25, P.O.BOX 129 810 11 Bratislava	10. 5. 1995	07/563 4522, 4 07/563 4532	07/563 4518	Guy De Roeck
	Dresdner Bank AG, Frankfurt zastúpenie / Representative Office Bratislava Hlavné nám. 5 811 01 Bratislava	15. 6. 1995	07/531 68 68 07/533 28 29	07/533 16 09	Ing. Peter Werner
Rakúsko Austria	Österreichische Volksbanken AG zastúpenie / Representative Office Bratislava Námestie SNP 15 810 09 Bratislava	15. 2. 1995	07/536 11 41 07/536 16 30	07/361 479	Ing. Ivan Čarnogurský
Veľká Británia Great Britain	Európska banka pre obnovu a rozvoj European Bank for Reconstruction and Development zastúpenie / Representative Office Bratislava Grösslingová 4 814 18 Bratislava	18. 5. 1994	07/367 835 07/321 451	07/321 459	Dr. Jaromír Cékota

**ASOCIÁCIE V PEŇAŽNOM SEKTORE SR
K 1. 9. 1996**

**ASSOCIATIONS IN THE FINANCIAL SECTOR OF THE SR
AT 1 SEPTEMBER 1996**

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
Asociácia bánk (Association of Banks) Štefánikova 27, P.O.BOX 154, 814 99 Bratislava	1. 4. 1993	07/399 914, 5	07/399 914	Ing. Ivan Kiňo prezident President	Riešenie odborných problémov bankovej sféry, zastupovanie záujmov členov vo vzťahu k orgá- nom štátnej správy, reprezento- vanie záujmov svojich členov doma a v zahraničí (Dealing with problems facing the banking sector; representing the interests of banks vis-à-vis the bodies of state administration; representing the interests of banks in the SR and abroad.)
Asociácia investičných spoločností a investičných fondov na Slovensku (A.I.S.F.) (Association of Investment Managers and Investment Funds of the Slovak Republik) Páříčková 18 815 46 Bratislava	3. 6. 1993	07/526 31 01	07/526 31 01	Ing. Rudolf Lachkovič prezident President	Zastupovanie záujmov členov asociácie voči iným subjektom, poradenská, informačná a vzde- lávacia činnosť (Representing the interests of investment managers and funds, training, consulting, and information services.)
Asociácia obchodníkov s cennými papiermi (Association of Securities Dealers) Radlinského 13 811 07 Bratislava	26.7.1994	07/368 268	07/368 268	Ing. Valér Ostrovský predseda Chairman	Združovanie obchodníkov s cen- nými papiermi, zastupovanie ich záujmov (Representing the interests of securities dealers.)
Slovenská asociácia poisťovní (Slovak Association of Insurance Companies) Drieňová 34 820 09 Bratislava P.O.BOX 51 Bratislava 29	31.12.1993	07/522 99 85	07/522 99 84	Ing. Vladimír Rančík generálny tajomník General Secretary	Zastupovanie, ochraňovanie a presadzovanie spoločných záujmov komerčných poisťovní vo vzťahu k orgánom štátnej sprá- vy a ďalším právnym subjektom (Representing, safeguarding, and advocating the interests of commercial insurance compa- nies vis-à-vis the bodies of state administration and other legal entities.)
Združenie pre bankové karty (Association for Credit Cards) Nám. SNP 19 818 56 Bratislava	1.1.1993	07/566 93 03	07/566 87 81	Ing. Ľubica Maászová predsedníčka Chairman	Podpora rozvoja platobných kariet v SR (Support of development of credit cards.)

ÚČELOVÉ ORGANIZÁCIE V BANKOVOM SEKTORE SR
K 1. 9. 1996

SPECIALIZED ORGANIZATIONS IN THE BANKING SECTOR
OF THE SR AT 1 SEPTEMBER 1996

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
Autorizačné centrum Slovenska, a.s. (ACS, a.s.) (Authorization Centre of Slovakia) Jašíkova 2 821 03 Bratislava	1.6.1994	07/237 529	07/237 522	Ing. Vojtech Kriesch predseda predstavenstva a generálny riaditeľ Chairman of the Board and General Director	Elektronická a hlasová auto- rizácia platobných kariet v domácom a medzinárodnom režime, vydávanie, personalizá- cia, riadenie a správa domácich a medzinárodných platobných kariet (Electronic and voice-based authorization of credit cards in domestic and international mode, issuance, personaliza- tion, management and administration of domestic and international credit cards.)
Bankové zúčtovacie centrum Slovenska, a.s. (Slovak National Clearing Center) Zrúnskeho 13 814 85 Bratislava	27.8.1992	07/535 21 04	07/531 14 65	RNDr. Rudolf Požgay, CSc. generálny riaditeľ a predseda predstavenstva Chairman of the Board and General Director	Platobný styk medzi bankami na Slovensku, tvorba a prevádzkovanie informačných systémov pre banky (Interbank payments and settlements in the SR; develop- ment and servicing of information systems for banks.)
Centrum kupónovej privatizácie SR (Voucher Privatization Centre of the SR) P.O.BOX 87 Kýčerského 1 810 05 Bratislava	15.12.1992	07/357 33 33	07/394 036	JUDr. Jozef Mojžišek riaditeľ Director	Predaj štátnych akciových spoločností za investičné kupóny (The sale of state-owned joint stock companies for investment vouchers.)
Stredisko cenných papierov SR, a.s. (Securities Centre) Ul. 29. augusta 1/A 814 80 Bratislava	1.1.1993	07/368 751	07/368 755	Ing. Ján Benian generálny riaditeľ General Director	Evidencia zaknihovaných a imobilizovaných cenných papierov, zmien ich majiteľov (Registration of book-entry and immobilized securities, changes in ownership.)

**BURZY S CENNÝMI PAPIERMI
V SR K 1. 9. 1996**

**STOCK EXCHANGES IN THE SR
AT 1 SEPTEMBER 1996**

Názov burzy Name of Stock Exchange	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ burzy Chief Executive
Burza cenných papierov, a.s. (Bratislava Stock Exchange) Vysoká 17, 811 06 Bratislava (P.O.BOX 151, 814 99 Bratislava)	15.3.1991	07/386 102	07/386 103	Ing. Dušan Paulík predseda burzovej komory Chairman of the Exchange Chamber Ing. Marián Sásik, CSc. generálny tajomník General Secretary
RM Systém Slovakia, a.s. Miletičova 3, 824 81 Bratislava	8.3.1993	07/526 29 53	07/526 29 48	Ing. Zdenko Hlinka generálny riaditeľ General Director

**VÝBER OSTATNÝCH SPOLOČNOSTÍ S MAJETKOVOU ÚČASŤOU
KOMERČNÝCH BÁNK V SR K 1. 9. 1996**

**OTHER SELECTED FINANCIAL INSTITUTIONS WITH COMMERCIAL BANKS' CAPITAL
PARTICIPATION IN THE SR AT 1 SEPTEMBER 1996**

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
AGROTRADE, a.s. Miletičova 23 820 06 Bratislava	14.8.1990	07/526 65 98	07/526 40 17	JUDr. Ľudmila Lipková generálna riaditeľka General Director	Sprostredkovávanie agrotradingových obchodných operácií (Agency trade in agricultural produce.)
AXA, a.s. Radničné nám. 4 821 05 Bratislava	19.12.1991	07/231 583	07/235 843	Ing. Dušan Kráľ generálny riaditeľ a predseda predstavenstva General Director and Chairman of the Board	Vývoj, údržba a predaj bankového softvéru, školiaca, konzultačná a poradenská činnosť. Projektovanie, inštalácia a údržba počítačových sietí, dodávka a servis PC a bankomatov (Development, sale, and installation of software for banks; training and consulting; design and maintenance of computer networks; delivery, and service of PCs and ATMs.)

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
Carpatia Consulta – Hypotéka, a.s. Partizánska cesta 94 974 01 Banská Bystrica	13.9.1995	088/742 923	088/742 923	Ing. Svetozár Kudroň riaditeľ/Director	Ekonomické a organizačné poradenstvo, prenájom a leasing (Business and organizational consulting, renting and leasing.)
IRB - LEAS, a.s. Nám. SNP 15 975 55 Banská Bystrica	26.6.1992	088/701 417	088/243 29	Ing. Bohuš Durdiak riaditeľ/Director	Leasing a finančný leasing (Leasing and financial leasing.)
ISTROHOLDING, a.s. P.O.BOX 218 Bratislava I	29.3.1993	07/533 44 67	07/533 44 67	Dr. Ján Penthor predseda predstavenstva Chairman of the Board	Ekonomické poradenstvo a sprostredkovanie obchodu (Business consulting and intermediary trade.)
PB Leasing, s.r.o. Štúrova 7 040 01 Košice	1.10.1992	095/622 65 59	095/622 65 59	Ing. Milan Bobík riaditeľ/Director	Finančný leasing (Finance leasing.)
PODEX, s.r.o. Šuleková 12 811 06 Bratislava	31.12.1991	07/531 55 77	07/531 55 77	Ing. Juraj Peleška riaditeľ/Director	Leasing strojov a zariadení, reexport, podnikanie vo forme kapitálových účasí (Lease of machines and equip- ment, re-export, investment in stock and shares.)
SPOROFIN, a.s. Kukučínova 22/24 830 08 Bratislava	30.6.1995	07/525 26 90-2	07/525 26 94	Mgr. Peter Slivka predseda predstavenstva Chairman of the Board	Leasing, realitná činnosť, faktoring a forfaiting (Leasing, real estate business, factoring and forfaiting.)
TATRA LEASING, s.r.o. Mostová 8 810 11 Bratislava	1.5.1993	07/566 51 65-7	07/210 44 58	Mag. Johann Höfler Ing. Ján Krišťák konateľ/Executive	Finančný leasing (Finance leasing.)
Tatra Raiffeisen Capital, s.r.o. Vajanského nábr. 5 810 06 Bratislava	9.11.1994	07/525 44 98 07/271 220	07/271 222	Ing. Dušan Adamec generálny riaditeľ General Director	Ekonomické a finančné poradenstvo (Business and financial consulting.)
VÚB Factoring, a.s. Križna 54 821 08 Bratislava	24.3.1993	07/566 10 10	07/211 571	Ing. Martin Krampľ generálny riaditeľ General Director	Vykonávanie faktoringových a forfaitingových obchodov (Factoring and forfaiting transactions.)

Kto je často na služobných cestách, vie oceniť komfort a organizáciu, skvele premyslený systém kombinovaného balenia.

**Samsonite
Mobile Office**

umožňuje balenie tak pracovných, ako i osobných predmetov.

Špeciálne integrované priečky ponúkajú dostatok miesta pre prenosný počítač, doklady, mobilný telefón ako i osobné veci. Všetko po ruke a na kolieskach.

Samsonite, široká ponuka kufrov a príslušenstva pre prácu i cestovanie, ktoré Vás reprezentujú a ktoré Vám slúžia.

Dovozca a distribútor **Samsonite pre Slovenskú republiku**

eurO^oKontakt s. r. o.
Sládkovičova 9,
974 05 Banská Bystrica
tel.: 088 641 87-9, fax: 641 90

Hotovosť v pohotovosti.

Vyššie 260 bankomatov a 40 POS terminálov
na celom území Slovenskej republiky

**VŠEOBECNÁ
ÚVEROVÁ
BANKA**

Život Vašich peňazí.